

OŠ Danila Lokarja Ajdovščina
Cesta 5. maja 15, 5270 Ajdovščina

RAZISKOVALNA NALOGA

NOVA HLADNA VOJNA: NADALJEVANJE NAPETOSTI
PODROČJE: ZGODOVINA

Avtor:

Jakob Polanc Golob, 9. razred

Mentor:

Sara Kobal, mag. prof. zgo.

Ajdovščina, 2024

KAZALO VSEBINE

KAZALO GRAFOV	3
KAZALO TABEL	4
1. POVZETEK	5
2. ABSTRACT	5
3. ZAHVALA	6
4. UVOD	7
5. TEORETIČNI DEL: PREGLED LITERATURE	8
5.1. HLADNA VOJNA: IZVOR NAPETOSTI IN KRATEK PREGLED	8
5.2. ODNOSI MED ZDA IN RUSIJO PO HLADNI VOJNI	12
5.3. UKRAJINA	15
5.4. BLIŽNJI VZHOD	19
5.4.1. IZRAEL	21
5.5. KITAJSKA	24
6. RAZISKOVALNI DEL	26
6.1. MATERIAL IN METODE	26
6.2. REZULTATI	27
6.2.1. GRAFI VLAGANJA VELESIL V VOJSKO IN OBOROŽEVANJE	27
6.2.2. KAJ NAPOVEDUJEJO MEDIJI?	38
7. RAZPRAVA	41
8. ZAKLJUČEK	43
9. SEZNAM LITERATURE	44

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Primerjava vložka v obrambo (preračunano v vrednosti dolarja v letu 2024).....	28
Graf 2: Primerjava vložka ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024).....	30
Graf 3: Število enot jedrskega orožja (1946–2022).	31
Graf 4: Primerjava vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni.	33
Graf 5: Primerjava vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni (v vrednostih dolarja v letu 2024).	33
Graf 6: Vložek Rusije in ZDA v vojno v Ukrajini (2022–2023).	34
Graf 7: Vložek Rusije in ZDA v vojno v Ukrajini za leto 2024.	35
Graf 8: Vojaška pomoč ZDA Izraelu.	36
Graf 9: Vlaganje Tajvana v obrambo.	37

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vložek ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske v obrambo (preračunano v vrednost dolarja v letu 1970).....	27
Tabela 2: Vložek ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).	29
Tabela 3: Vlaganje ZDA v vietnamsko vojno (vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).	32
Tabela 4: Vlaganje Sovjetske zveze v vietnamsko vojno (vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).	32

1. POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem se poglobil v obdobje od začetka napetosti med velesilami, do hladne vojne in obdobja po njej ter med obdobjem hladne vojne in aktualnimi dogodki risal vzporednice in s tem ugotavljal, da živimo v času nove hladne vojne. V teoretičnem delu sem raziskoval konflikte, ki so bili in še trajajo danes, ter kakšen je trenutni geopolitični položaj v državah, ki so znane po svoji zgodovini konfliktov. Spremljal sem aktualne novice iz različnih medijev ter skupaj z analiziranjem podatkov prišel do zaključka, da trenutno živimo v novi hladni vojni, ki tokrat ne poteka le med ZDA in Sovjetsko zvezo oziroma Rusijo, ampak med ZDA in posledično NATOM ter Rusijo in Kitajsko. Razbral sem, da sta ZDA, Kitajska in Rusija v veliki oboroževalni tekmi, ki ji ni videti konca.

Ključne besede: hladna vojna, nova hladna vojna, Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Rusija, Ukrajina, Bližnji vzhod, Izrael, Kitajska, oborožitev.

2. ABSTRACT

In this research paper I studied the period from the beginning of the tension between global powers, to the Cold war and the times after it. I drew parallels between the events of the Cold war and the conflicts and events today, and found out, that we live in a time of a new Cold war. In the theoretical part I have researched conflicts that happened and are happening, and also looked into the current geopolitical situation in countries which are known for their historic conflicts. I was analysing daily news from different news websites. I also examined different data, and came to a conclusion, that we live in a new cold war, that doesn't only include USA and Soviet Union, now known as Russia, but between USA along with NATO, against Russia and China. I have also concluded that USA, Russia and China partake in a modern arms race, that currently doesn't look like it's ending soon.

Keywords: Cold War, New Cold War, United States Of America, Soviet Union, Russia, Ukraine, Middle East, Israel, China, military.

3. ZAHVALA

Posebna zahvala gre moji mentorici, Sari Kobal, ki me je ob pisanju raziskovalne naloge podpirala pri vsakem koraku. Zahvaljujem se ji za vse dodatne ure in srečanja, na katerih je nastajala raziskovalna naloga.

4. UVOD

Danes lahko preko medijev spremljamo vojno v Ukrajini, vojno v Gazi ter tudi vedno bolj napete odnose med Kitajsko in Tajvanom, kar vse bolj spominja na konflikte in dogajanje med obdobjem hladne vojne. Ob tem se mi je pojavilo vprašanje, v kakšnem času sploh živimo in ali gre morda za obdobje nove hladne vojne.

Pri pisanju raziskovalne naloge sem uporabil različne vire in literaturo. Za pregled zgodovinskega ozadja, sem uporabljal predvsem knjigo profesorjev Dušana Nečaka in Boža Repeta, z naslovom *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*. Za raziskovanje aktualnega dogajanja pa sem se zanašal predvsem na spletne vire iz različnih spletnih strani. Predvsem so mi prav prišle novice s portalov, kot so *BBC*, *24ur.com*, *RTV SLO MMC* in pa spletna stran časopisa *Delo*.

Namen raziskovalne naloge je torej preučiti aktualno dogajanje in ga primerjati z dogajanjem med samo hladno vojno, oziroma iskati vzporednice med dogajanjem danes in prejšnjim stoletjem.

Cilj raziskovalne naloge je preučiti aktualno dogajanje in napetosti med velesilami ter postaviti vzporednice oziroma primerjavo z dogajanjem v 20. stoletju.

Moje hipoteze so:

- Napetosti med ZDA in Rusijo trajajo že več kot stoletje.
- Živimo v obdobju nove hladne vojne.
- ZDA, Rusija in Kitajska povečujejo vlaganje v vojsko.
- ZDA in Rusija povečujeta zalogo jedrskega orožja.
- Kitajska nadomešča Rusijo kot glavnega nasprotnika ZDA.

5. TEORETIČNI DEL: PREGLED LITERATURE

5.1. HLADNA VOJNA: IZVOR NAPETOSTI IN KRATEK PREGLED

Najbolj osnovna definicija hladne vojne je, da gre za obdobje geopolitičnih napetosti med ZDA (Združene države Amerike) in Sovjetsko zvezo.¹ To obdobje je spremljalo tudi zaostrovanje odnosov med dvema vojaškima zavezništvoma, in sicer med NATOM (Severnoatlanški pakt) in Varšavskim paktom.²

Hladna vojna se je začela po drugi svetovni vojni oziroma z uveljavitvijo Trumanove doktrine leta 1947.³ Vendar je točen datum trajanja tega napetega obdobja težko določiti. Kot konec hladne vojne se namreč v zgodovino pisju pojavljajo tri različne letnice: prva je 1989, ki obeležuje padec berlinskega zidu, druga 1990, ko sta se združili Vzhodna in Zahodna Nemčija in 1991, ko je razpadla Sovjetska zveza in je prišlo do ukinitve Varšavskega pakta.⁴ Vendar kot bo razvidno v nadaljevanju raziskovalne naloge, se napetosti med ZDA in Rusijo, niso končale v 20. stoletju.

A ni vprašljiv le konec obdobja politične napetosti med velesilama, čeprav se bom v nadaljevanju raziskovalne naloge osredotočil predvsem na ta aspekt, ampak tudi njegov začetek. Izvor oziroma korenine hladne vojne, ali bolje rečeno nasprotji med ZDA in Sovjetsko zvezo (današnjo Rusijo), bi namreč lahko iskali več kot sto let v preteklosti, in sicer ob koncu 19. stoletja, v obdobju nastajanja svetovnih velesil.⁵ V tistem času so med najmočnejše države sveta vstopile ZDA, Rusija in Japonska. Takrat so se položili temelji za dogajanje v stoletju, ki je prihajalo. Skupaj z bojem za kolonije je bil svet sod poln smodnika, ki je bil pred eksplozijo. In eksplodiral je prav kmalu. Po atentatu Franca Ferdinanda je bil svet potisnjen v »vojno, ki bo končala vse vojne.« In ta vojna je, poleg milijonov žrtev, prinesla revolucijo v Rusiji in

¹ Cold War History. *History*: 27. oktober 2009. <https://www.history.com/topics/cold-war/cold-war-history> (Dostop: 04. december 2023).

² NATO je vojaško zavezništvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1949, z namenom obkoljevanja Sovjetske zveze, boja proti komunizmu in varovanja Zahodne Evrope. Kot njegova protiutež je bil leta 1955 ustanovljen Varšavski pakt, v katerega so bile vključene države vzhodnega bloka. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine. Učbenik za študente 4. letnika*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, oddelek za zgodovino, str. 189–196).

³ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 193–227.

⁴ V zgodovino pisju zasledimo več definicij hladne vojne, med drugimi je najbolj razširjena definicija »stanje ne vojne ne miru«. Kot zgodovinska kategorija pa hladna vojna pomeni razmerje med nasprotnima si družbenopolitičnima, ekonomskima in vojaškima sistemoma. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 182).

⁵ Prav tam, str. 183.

posledično vzpon Sovjetske zveze. S tem odmevnim dogodkom so se odnosi med Zahodom in Vzhodom poslabšali, saj je Zahod v komunizmu videl konec njihovih držav in družb.⁶

Kakšen strah, celo grožnjo je Zahod videl v komunizmu, nam prikazuje prvi rdeči preplah, ki se je začel v ZDA leta 1917, po revoluciji v Rusiji.⁷ Prvi rdeči preplah je bilo obdobje, ko so marsikateremu voditelju sindikatov grozili z deportacijo, zaradi domnevnega sodelovanja s komunisti.⁸ Takrat je v ospredje stopila organizacija Bureau of Investigation (BOI), kasneje preimenovana v Federal Bureau of Investigation (FBI), ki je »lovila« komuniste.⁹ Toda niso bili samo politiki, katere so oblasti preganjale, ampak so preganjanje občutili vsi, ki so kritizirali oblast. Strah, ki ga je med ljudmi povzročilo anti-komunistično delovanje zvezne oblasti, pa je povzročilo tudi anarhistična bombardiranja vladnih stavb v vseh večjih mestih v ZDA. V letih 1919 in 1920 pa je dogajanje doživelo vrhunec, ko so organi pregona vdrli v domove marsikaterih radikalnih levičarjev, ki so jih povezovali z komunizmom. To dogajanje se imenuje rdeče poletje. Prvi rdeči preplah je dobil nadaljevanje po drugi svetovni vojni, v času hladne vojne, ko je nastopil drugi rdeči preplah, znan tudi pod imenom makartizem.¹⁰

Torej se trenje med velesilama in strah pred komunističnim sistemom začne veliko pred samim obdobjem hladne vojne, ki je v literaturi navedena kot sredstvo za zajezitev in obrambo pred komunizmom.¹¹

Za dodatno podkrepitev lahko vzamemo tudi državljansko vojno v Rusiji, kjer so zahodni zavezniki sicer neuspešno intervenirali. Po podpisu pogodbe v Brest-Litovsku,¹² ki je Rusijo potegnila iz prve svetovne vojne, se je leta 1918 začela ruska državljanska vojna. Nasprotniki revolucije, imenovani bela garda, so se proti komunistom borili s pomočjo zahodnih držav, Francije, Velike Britanije, Japonske in seveda ZDA.¹³ Antantne sile so se

⁶ Razpotnik, J. M., Snoj, D. (2015). *Raziskujem preteklost. Učbenik za zgodovino v 9. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, str. 9–18.

⁷ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 183.

⁸ Red Scare. *History*: 01. junij 2010. <https://www.history.com/topics/cold-war/red-scare> (Dostop: 05. december 2023).

⁹ History: A brief history: The Nation Calls, 1908-1923. *FBI*: <https://www.fbi.gov/history/brief-history> (Dostop: 05. december 2023).

¹⁰ Drugi rdeči preplah oziroma makartizem je poimenovan po ameriškemu senatorju Josephu R. McCarthyju, ki je bil najtesneje povezan s protikomunističnim delovanjem v štiridesetih in petdesetih letih 20. stoletja. Red Scare. *History*: 01. junij 2010. <https://www.history.com/topics/cold-war/red-scare> (Dostop: 05. december 2023).

¹¹ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 186.

¹² Brestlitovski mir je bila separatna mirovna pogodba, ki so jo 3. marca 1918 podpisale centralne sile in sovjetska Rusija v Brest-Litovsku. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 24).

¹³ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 51.

namreč bale, da se bo revolucija iz Rusije razširila po svetu in so jo želele posledično zatreti. Poleg tega pa so zavezniki Rusiji v prvi svetovni vojni posodili na milijone dolarjev, da bi se uspešno borila proti Nemčiji na vzhodni fronti, po izstopu Rusije iz vojne pa so skušali svojo investicijo pridobiti nazaj.¹⁴ A zahodni zavezniki so iz ruske državljanske vojne kmalu izstopili, saj po končani prvi svetovni vojni in porazu centralnih sil, ni bilo več razloga, da bi bili zavezani Rusiji in njeni oskrbi, prav tako pa jim je primanjkovalo tudi sredstev in vojakov, da bi intervencijo nadaljevali.¹⁵ Ruska državljanska vojna se je končala leta 1922 z zmago Sovjetske zveze, ki je postala nov sovražnik Zahoda.¹⁶

Sledila je druga svetovna vojna, kjer sta vzhod in zahod za kratek čas stopila skupaj proti skupnemu sovražniku, nacistični Nemčiji, ki jo je vodil Adolf Hitler.¹⁷ Še več. ZDA so, še preden so same vstopile v vojno, Sovjetski zvezi pošiljale orožje in opremo, da bi ji pomagale premagati nacistično invazijo, in sicer z dogovorom Land-Lease.¹⁸

Zavezništvo med ZDA in Sovjetsko zvezo se je hitro končalo po o padcu Tretjega rajha. Evropa in svet sta se razdelila na dva dela, Zahodni in Vzhodni blok. Tako se je začelo obdobje hladne vojne, ideološki in geopolitični boj za globalni vpliv dveh velesil, izhodišče pa je predstavljala Trumanova doktrina,¹⁹ ki je zagotavljala vojaško in politično pomoč vsaki državi, ki se je znašla v situaciji, da bi oblast prevzele komunistične sile.²⁰ Vzrok za doktrino je bil sklep britanske vlade, da ne bo več pomagala grški vladi v boju proti komunističnim revolucionarjem.²¹ Posledično je predsednik Truman zahteval, da kongres zagotovi denarno in

¹⁴ Marks, G. S. (2014). *War Finance (Russian Empire)*. International Encyclopedia of the First World War: https://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/war_finance_russian_empire (Dostop: 08. december 2023).

¹⁵ Sama bela garda pa je bila slabo organizirana, brez jasnega cilja in s slabo moralno. Bali so se tudi, da bi tuja intervencija v primeru zmage, prinesla konec ruske neodvisnosti. (Russian revolution-Causes, events, effects. Russian Civil War – The White Army. BBC: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zdq46v4/revision/5> (Dostop: 08. december 2023)).

¹⁶ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 51.

¹⁷ Čeprav je Zahod, pred drugo svetovno vojno, Hitlerju celo popuščal in ga ni zaustavil v njegovih teritorialnih zahtevah, saj so se strinjali z Hitlerjevim bojem proti komunizmu. (Razpotnik, J. M., Snoj, D. (2015). *Raziskujem preteklost. Učbenik za zgodovino v 9. razredu osnovne šole*, str. 30).

¹⁸ Američani so z zakonom Lend-Lease, od leta 1941 do leta 1945, Sovjetski zvezi prispevali blago v skupni vrednosti 11,3 milijarde dolarjev ali 180 milijard dolarjev v današnji valuti. V podporo je bilo zajeto: 400.000 džipov in tovornjakov, 14.000 letal, 8.000 traktorjev, 13.000 tankov, 1,5 milijona odev, 15 milijonov parov vojaških škornje, 107.000 ton bombaža, 2,7 milijona ton naftnih derivatov in 4,5 milijona ton hrane. (*World War II Allies: U.S. Lend-Lease to the Soviet Union, 1941-1945*. U. S. Embassy & Consulates in Russia: (<https://ru.usembassy.gov/world-war-ii-allies-u-s-lend-lease-to-the-soviet-union-1941-1945/>) (Dostop: 10. december 2023)).

¹⁹ Doktrina je poimenovana po Harryju S. Trumanu, predsedniku ZDA med leti 1945-1953. (Harry S. Truman. *History*: 12. november 2009. <https://www.history.com/topics/us-presidents/harry-truman> (Dostop: 10. december 2023)).

²⁰ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 193.

²¹ V Grčiji je med leti 1946 on 1949 potekala državljanska vojna, v kateri so komunisti poskušali prevzeti oblast, a so bili neuspešni. (Greek Civil War: Greek history. *Britannica*: 02. februar 2024. <https://www.britannica.com/event/Greek-Civil-War> (Dostop: 04. februar 2024)).

vojaško pomoč grški in turški vladi.²² V resnici je bila izdatna pomoč Grčiji in Turčiji namenjena iz enega razloga. In sicer, da se prepreči politični vpliv Sovjetske zveze na tako pomembno evropsko državo kot je Grčija, ki nadzira Egejsko morje in da se posledično obvaruje politično stabilnost Turčije ter s tem tudi stabilnost Bližnjega vzhoda.²³ Tako je bilo, v sklopu te doktrine, Grčiji in Turčiji namenjeno približno 400 milijonov dolarjev.²⁴

Desetletje kasneje je sledila Eisenhowerjeva doktrina,²⁵ ki je bila kot nekakšen drugi del Trumanove doktrine, a pod drugim predsednikom in namenjena drugim ljudem.²⁶ Situacija na Bližnjem vzhodu namreč nikoli ni bila rožnata, leta 1956 pa se je samo še poslabšala. Za slednje so Američani krivili predvsem egiptovskega predsednika Gamela Nasera in njegove anti-ameriške in nacionalistične ideje,²⁷ pa tudi njegovo zблиževanje s Sovjetsko zvezo. Vrhunec napetosti je predstavljala sueška kriza,²⁸ ki je pokazala, da bi lahko bil Bližnji vzhod prizorišče nove svetovne vojne. Kot odgovor na razvoj dogodkov je Eisenhower zagotovil finančno pomoč zavezniškim državam v regiji. Tako so Američani poslali 200 milijonov dolarjev gospodarske in vojaške pomoči za vsako od let 1958 in 1959 z namenom, da bi komuniste odvrnili od vmešavanja na Bližnjem vzhodu. Doktrina je bila prvič uporabljena v Libanonu leta 1958, ko je zaradi državljanskih spopadov libanonski predsednik zaprosil za ameriško pomoč. Nemire je pomagalo zadušiti 15 tisoč ameriških vojakov in tako so ZDA pokazale svoje zanimanje za razvoj Bližnjega vzhoda, ki ga imajo, kot bom predstavil v nadaljevanju, še danes.²⁹

²² *Milestones: 1945–1952: The Truman Doctrine, 1947.* Office of the Historian: <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine> (Dostop: 15. december 2023).

²³ Truman je trdil, da bi zmaga komunistov v grški državljanski vojni ogrozila politično stabilnost Turčije in posledično politično stabilnost Bližnjega vzhoda. Tega ni bilo mogoče dovoliti, saj je imela regija izjemen strateški pomen za nacionalno varnost ZDA. (Milestones: 1945–1952. *The Truman Doctrine, 1947.* Office of the Historian: <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine> (Dostop: 15. december 2023)).

²⁴ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine.* str. 193.

²⁵ Doktrina je poimenovana po Dwightu Davidu Eisenhowerju, ki je bil predsednik ZDA od leta 1953 do leta 1961. (*Dwight D. Eisenhower: The 34th President of the United States.* The White House: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/dwight-d-eisenhower/> (Dostop: 15. december 2023)).

²⁶ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine,* str. 187.

²⁷ Gamal Naser je bil egiptovski predsednik od leta 1954 do leta 1970. (John, St. R. Gamal Abdel Nasser: President of Egypt. *Britannica:* 27. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Gamal-Abdel-Nasser> (Dostop: 27. februar 2024)).

²⁸ Zaradi Naserjevega približevanja Sovjetski zvezi, so Američani leta 1956 umaknili svojo podporo pri izgradnji Asuanskega jezua na reki Nil. Posledično je Naser, mesec dni kasneje, prevzel nadzor nad Sueškim prekopom. Sledila je intervencija francoskih, britanskih in izraelskih vojaških sil na Egipt, ki pa je bila zaustavljena. (Eisenhower Doctrine. *History:* 02. december 2009. <https://www.history.com/topics/cold-war/eisenhower-doctrine> (Dostop: 15. december 2023)).

²⁹ Eisenhower Doctrine. *History:* 02. december 2009. <https://www.history.com/topics/cold-war/eisenhower-doctrine> (Dostop: 15. december 2023).

5.2. ODNOSI MED ZDA IN RUSIJO PO HLADNI VOJNI

Hladna vojna je bilo torej obdobje političnih napetosti, vohunjenja, tekme oboroževanja in tudi vesoljske tekme med ZDA in Rusijo. Ti dve državi sta si neprestano vojaško grozili, celo z uporabo jedrskega orožja, toda do neposrednega spopada ni prišlo.³⁰

V tem obdobju je prišlo do regionalnih vojn, ki bi jih lahko opredelili kot proksi oziroma posredniške vojne, kjer sta ZDA in Sovjetska zveza vojaško podpirale svoje zaveznice.³¹ Najbolj odmevni dogodki v obdobju hladne vojne so bili: korejska vojna med leti 1950 in 1953, vietnamska vojna od leta 1955 do leta 1975, izraelsko-arabska vojna od leta 1948 do danes in kubanska kriza leta 1962.³²

Prav dogodki v času kubanske krize so bili tisti, ki so privedli do vzpostavljanja odnosov med Washingtonom in Moskvo. V času kubanske krize je namreč obstajala velika nevarnost, da bi prišlo do jedrskega spopada. Prav to zastrašujoče dejstvo je pripeljalo do neposredne komunikacije med ZDA in Sovjetsko zvezo, imenovano rdeči telefon. Tako se je začel proces popuščanja napetosti, tako imenovani detant,³³ ki je privedel tudi do podpisov sporazumov o zmanjšanju in omejevanju števila jedrskih konic, kot sta SALT I leta 1972, SALT II leta 1979, kasneje pa tudi do pogodb START.³⁴

Ampak ti dobri odnosi niso trajali dolgo. Po razpadu Sovjetske zveze si je takratni ameriški predsednik George H. W. Bush želel še naprej graditi podlago za trajno sodelovanje z Rusijo, a ti upi so se hitro razblinili. Nova ruska država se je namreč soočila z gospodarskimi in političnimi krizami ter se tako umaknila s svetovnega prizorišča in ni bila sposobna sodelovati z ZDA, kot si je Bush zamislil. Demoralizirane in zagrenjene ruske elite pa so postavile teorije, ki jih je močno razširil Vladimir Putin, in sicer, da so ZDA izkoristile šibkost Rusije. Rusija je bila razočarana nad pomočjo in nasveti ZDA o gospodarskih reformah, zlasti

³⁰ 5 Key Cold War Events. Norwich University: <https://online.norwich.edu/5-key-cold-war-events> (Dostop: 03. februar 2024).

³¹ Proxy vojne so konflikti, v katerih tretja stran posredno poseže v že obstoječo vojno, da bi vplivala na strateški izid v korist svoje izbrane frakcije. (*Proxy War*. Oxford Reference: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199670840.001.0001/acref-9780199670840-e-1742> (Dostop: 03. februar 2024)).

³² Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 198–212.

³³ Prav tam, str. 211–212.

³⁴ *Milestones: 1969–1976: Strategic Arms Limitations Talks/Treaty (SALT) I and II*. Office of the Historian: <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/salt> (Dostop: 03. februar 2024).

pa v finančni krizi leta 1998, ki je Rusijo prisilila k devalvaciji rublja in odplačilu državnega dolga. Odnosi so se še poslabšali, ko je na predsedniški položaj prišel Vladimir Putin.³⁵

Med invazijo v Afganistanu leta 2001,³⁶ ki so jo vodile ZDA, Rusi pa so jo podprli, so se odnosi za kanček poboljšali,³⁷ ampak znova poslabšali ob ameriški invaziji na Irak leta 2003.³⁸

Kasneje so ZDA podprle »barvne« revolucije v Gruziji leta 2003, v Ukrajini leta 2004 in Kirgizistanu leta 2005. Rusi so nasprotovali tudi članstvu Gruzije in Ukrajine v NATU, saj so verjeli, da hočejo ZDA Rusijo obkoliti. Ob koncu druge Bushove administracije, so bili odnosi na najnižji točki.³⁹

Ko je bil za položaj predsednika države izvoljen Dimitrij Medvedjev,⁴⁰ Putin je bil takrat predsednik vlade, so se odnosi med državama znova nekoliko izboljšali in takrat je bila podpisana nova pogodba o zmanjšanju strateškega jedrskega orožja, imenovano New START.⁴¹

A tudi ta otoplitev v odnosu ni trajala dolgo, saj se je leta 2011 začela arabska pomlad na Bližnjem vzhodu. Strmoglavljen je bil režim Omarja Moamerja el Gadafija v Libiji pod vodstvom ZDA, Washington pa je podpiral tudi opozicijo sirskega predsednika Bašarja al Asada.⁴²

³⁵ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 6. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

³⁶ ZDA so izvedle invazijo na Afganistan kot odgovor na teroristični napad na World Trade Center v New Yorku. Napad se je zgodil 11. septembra 2001 pod vodstvom Al Kaide. (Kos, K. Afganistan: nikoli končana vojna. *24 ur.com*: 04. september 2021. <https://www.24ur.com/novice/tujina/afganistan-nikoli-koncana-vojna.html> (Dostop: 04. februar 2024)).

³⁷ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 8–9. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

³⁸ ZDA so leta 2003 izvedle invazijo na Irak, ki ga je vodil Sadam Husein. Kot povod za napad so navedle lažno trditev, da Irak poseduje orožje za množično uničenje in posledično predstavlja veliko grožnjo svetu ter da predsednik Sadam Husein podpira teroristično organizacijo Al Kaido. (J. R. *MMC RTV SLO*: 20. marec 2023. <https://www.rtv slo.si/svet/bliznji-vzhod/20-let-od-nezakonite-invazije-zda-v-iraku/661826> (Dostop: 04. februar 2024)).

³⁹ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 9. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

⁴⁰ Dimitrij Medvedjev je bil na položaju predsednika Ruske federacije od leta 2008 do 2012. (*Dmitry Medvedev. The Russian Government*: <http://government.ru/en/gov/persons/183/bio/> (Dostop: 04. februar 2024)).

⁴¹ Lee, J. *The New START Treaty. Signed.* The White House: 02. februar 2011. <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2011/02/02/new-start-treaty-signed> (Dostop: 04. februar 2024).

⁴² Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 9. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

Odnosi med ZDA in Rusijo so dosegli najnižjo raven od konca hladne vojne leta 2014, ko se je Rusija odzvala na revolucijo v Ukrajini in si prisvojila Krim in kasneje, ko je leta 2016 v javnost prišlo razkritje vmešavanja Rusije v ameriške predsedniške volitve. Ti dogodki so bili označeni kot nova hladna vojna.⁴³

Napake ameriških administracij v času, ko so predsedovali Bill Clinton,⁴⁴ George W. Bush in Barack Obama,⁴⁵ so bile, da Rusije niso sprejele takšne kot je bila in so jo videle kot nepopolno in neuspešno državo, kot nekakšen reformni projekt, za katerega so imele ZDA pravico in odgovornost. ZDA so v Rusiji podpirale tako ekonomske kot politične reforme in jo želele spremeniti v demokratično in kapitalistično državo po lastnem vzoru, saj so verjele, da bo Rusija le tako dovolj močna in stabilna država, ki bo lahko postala zaveznica ZDA. Pri tem pa se niso ozirale na ruske interese in prioritete. Ameriškemu vmešavanju v notranje zadeve se je naposled zoperstavil prav Vladimir Putin, ki je načrte zahodne velesile označil kot zlonamerne.⁴⁶

Naslednja napaka, ki so jo ZDA naredile, je bilo širjenje NATA na vzhod oziroma na evrazijski prostor. Leta 2008 je namreč NATO obljubil članstvo Ukrajini in Gruziji in tako ogrozil prečkanje »rdeče črte«, ki jo je začrtal Putin. Rezultat je bila vojna v Gruziji in kasneje aneksija Krima ter vojna v Ukrajini, ki jo bom predstavil v nadaljevanju.⁴⁷

⁴³ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 10. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

⁴⁴ Bill Clinton je bil predsednik ZDA od leta 1993 do leta 2001. (*William J. Clinton: 1993–2001*. The White House Historical Association: <https://www.whitehousehistory.org/bios/william-clinton> (Dostop: 04. februar 2024)).

⁴⁵ George W. Bush je bil predsednik ZDA od leta 2001 do 2009. (*George W. Bush: The 43rd President of the United States*. The White House: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/george-w-bush/> (Dostop: 04. februar 2024)).

Barack Obama je bil predsednik ZDA od leta 2009 do 2017. (*President Barack Obama*. National Archives: <https://www.obamalibrary.gov/obamas/president-barack-obama> (Dostop: 04. februar 2024)).

⁴⁶ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 11–12. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

⁴⁷ Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace, str. 15. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

5.3. UKRAJINA

Zapleti med Ukrajino in Rusijo segajo daleč v preteklost, toda za potrebe raziskovalne naloge bom začel pri samostojnosti Ukrajine, ki je bila do decembra 1991 del Sovjetske zveze. Leta 1991 je namreč Sovjetska zveza razpadla, nekdanjo velesilo pa je nadomestilo 15 neodvisnih držav, med njimi tudi Ukrajina.⁴⁸

Prva težava, ki je doletela Ukrajince, je bila kopica jedrskega orožja, ki je po razpadu skupne države ostalo. Po odločitvi, da orožja ne bodo imeli, so z Rusijo in ZDA podpisali Budimpeški memorandum.⁴⁹ Z njim se je Ukrajina prostovoljno odrekla 176 strateškim jedrskim raketam in več kot 2500 taktičnim raketam. V zameno za jedrsko orožje je Rusija Ukrajincem zagotovili samostojnost in spoštovanje njenih meja.⁵⁰ To je trajalo do leta 2014, ko so Rusi zavzeli Krim, začela pa se je tudi vojna v Donesku in Lugansku. Uporniki so se z rusko podporo hoteli odcepiti od Ukrajine.⁵¹

Ruska zasedba Krima se je začela februarja 2014, ko je bil 22. februarja odstavljen proruski ukrajinski predsednik Viktor Janukovič.⁵² Ruska vojska je 24. februarja 2014 vdrla na polotok in vzpostavila prorusko vlado na Krimu.⁵³ Sledil je referendum, ki je bil izveden 16. marca 2014 in je odločal o usodi Krima.⁵⁴ Z veliko večino je zmagala opcija, da se Krim pridruži Ruski federaciji. Ruski predsednik Vladimir Putin je ob rezultatu referenduma sporočil, da bo spoštoval voljo krimskega ljudstva, Zahod, natančneje Evropska unija in ZDA, pa sta referendum označile za nezakonitega.⁵⁵

⁴⁸ Cold War: International politics. *Britannica*: 26. februar 2024. <https://www.britannica.com/event/Cold-War> (Dostop: 28. februar 2024).

⁴⁹ Memorandum iz Budimpešte je bil podpisan 5. decembra leta 1994. (Slabe, D. Pozabljene obljube nekoč jedrski Ukrajini. *Delo*: 10. december 2014. <https://old.delo.si/svet/evropa/pozabljene-obljube-nekoc-jedrski-ukrajini.html> (Dostop: 19. januar 2024).

⁵⁰ Po moči jedrskega orožja je bila Ukrajina, do podpisa budimpeškega memoranduma, uvrščena na tretje mesto na svetu, takoj za ZDA in Rusijo. (Slabe, D. Pozabljene obljube nekoč jedrski Ukrajini. *Delo*: 10. december 2014. <https://old.delo.si/svet/evropa/pozabljene-obljube-nekoc-jedrski-ukrajini.html> (Dostop: 19. januar 2024).

⁵¹ Walker, N. (2023). *Conflict in Ukraine: A timeline (2014 – eve of 2022 invasion)*. UK Parliament: House of Commons Library. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9476/> (Dostop: januar 2024).

⁵² Ukrainian MPs vote to oust President Yanukovich. *BBC*: 22. februar 2014. <https://www.bbc.com/news/world-europe-26304842> (Dostop: 19. januar 2024).

⁵³ Walker, N. (2023). *Conflict in Ukraine: A timeline (2014 – eve of 2022 invasion)*. UK Parliament: House of Commons Library. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9476/> (Dostop: 19. januar 2024).

⁵⁴ The crisis in Crimea and eastern Ukraine. Russian invasion and annexation of Crimea. *Britannica*: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/The-Poroshenko-administration> (Dostop: 19. januar 2024).

⁵⁵ Crimea referendum: Voters »back Russia union«. *BBC*: 16. marec 2014. <https://www.bbc.com/news/world-europe-26606097> (Dostop: 19. januar 2024).

Veljavnosti referendumu ne moremo ne ovreči, ne zagotoviti, je pa problematika Krima je eden glavnih razlogov, ki je ZDA dovoljeval pomoč Ukrajini pred samo vojno, ki se je začela leta 2022, pa tudi med njo.⁵⁶

18. marca 2014 je Rusija uradno priključila Krim.⁵⁷ Tako se je začel konflikt med Ukrajino in Rusijo, ki je leta 2022 prerasel v vojno, ki poteka še danes. Od takrat so ZDA, skupaj z zavezniki, Ukrajini poslale več milijard dolarjev vojaške in druge pomoči.⁵⁸ Vsa ta pomoč je potrebna, saj ima Ukrajina pomemben geostrateški položaj.⁵⁹ V primeru, da Ukrajina postane del NATA, v to smer je državo vodil/vodi Zelenski, bo imela Rusija NATO pred državnim pragom. Seveda je slednje proti vsem interesom Rusije, ki se ob tej »širitvi« boji za lasten obstoj.⁶⁰ Putin si želi »drugo Jalto«,⁶¹ da bi znova razdelil Evropo in bi tako utrdil svoj geopolitični položaj, ki ga z vstopom vse več vzhodnoevropskih držav v NATO, izgublja.⁶²

Torej, eden od razlogov za rusko invazijo na Ukrajino, naj bi bila širitev NATA. Dogovor je namreč bil, da Ukrajina ne bo pristopala v Evropsko unijo in v NATO. Toda Rusija je bila prva, ki je začela te dogovore kršiti, in sicer leta 2014, ko je »pozabila« na Budimpeški memorandum, ki je zagotavljal teritorialno celovitost Ukrajine. Putin si namreč želi vpliv, kot ga je imela Sovjetska zveza, ampak te sanje mu rušijo interesi nekdanjih sovjetskih držav, ki se raje povezujejo z Zahodom.⁶³

Agresija v Ukrajini naj bi tako NATO odvrnila stran od ruskih meja, a rezultat je popolnoma obraten. K NATU je namreč 4. aprila 2023 pristopila Finska,⁶⁴ Švedska pa je v

⁵⁶ *U.S. Security Cooperation with Ukraine*. U.S. Department of State: 27. december 2023. <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/> (Dostop: 20. januar 2024).

⁵⁷ *Eight Years On, War in Ukraine Brings Back Painful Memories of Crimea's Invasion*. European Union External Action. Le Service Diplomatique de l'Union européenne: 18. marec 2022. https://www.ecas.europa.eu/node/112989_fr (Dostop: 20. januar 2024).

⁵⁸ *U.S. Security Cooperation with Ukraine*. U.S. Department of State: 27. december 2023. <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/> (Dostop: 20. januar 2024).

⁵⁹ Why Ukraine matters to Russia so much. *TRT WORLD*: 2022. <https://www.trtworld.com/magazine/why-ukraine-matters-to-russia-so-much-52281> (Dostop: 20. januar 2024).

⁶⁰ Person, R., McFaul, M. (2022). What Putin Fears Most. *Journal of Democracy*: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/what-putin-fears-most/> (Dostop: 20. januar 2024).

⁶¹ Jalta je mesto na Krimu, kjer so februarja 1945 med zavezniki potekali razgovori o usodi Evrope po drugi svetovni vojni. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*. str. 131–132).

⁶² Person, R., McFaul, M. (2022). What Putin Fears Most. *Journal of Democracy*: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/what-putin-fears-most/> (Dostop: 20. januar 2024).

⁶³ Ash, G. T. Putin knows exactly what he wants in eastern Europe – unlike the west. *The Guardian*: 31. januar 2022. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/jan/31/putin-russia-eastern-europe-ukraine> (Dostop: 21. januar 2024).

⁶⁴ *Finland joins NATO as 31st Ally*. North Atlantic Treaty Organization: 04. april 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_213448.htm (Dostop: 21. januar 2024).

postopku, da postane polnopravna članica.⁶⁵ Obe skandinavski državi sta bili, pred rusko agresijo na Ukrajino, nevtralni.⁶⁶

Kdo pa stoji za to vojno? Na prvi pogled lahko nasprotujoči si strani razdelimo na dva dela: za Ukrajino stojita NATO in zavezniki, za Rusijo pa Iran, Severna Koreja in Kitajska. Slednja Rusije sicer ni odkrito podprla z vojaško pomočjo, tako kot sta to storila Iran in Severna Koreja, ampak je Kitajska kot zaveznica pomembna predvsem zaradi lajšanja gospodarskih sankcij Zahoda.⁶⁷ Gospodarske stike z Rusijo krepí tudi Indija, ki se ni pridružila sankcijam Zahoda, čeprav je obsodila ruski napad na Ukrajino in se zavzema za konec vojne. Putin poskuša zaveznike najti tudi v islamskem svetu, Afriki in Latinski Ameriki. Pri tem računa predvsem na protizahodna oziroma protiameriška čustva v teh državah in na tak način želi tudi sam izvajati politiko obkoljevanja Zahoda, kot ga slednji izvaja z širitvijo NATA.⁶⁸

Naštete države Ukrajino in Rusijo podpirajo finančno in vojaško, in sicer s pošiljanjem orožja, ne pošljejo pa lastne vojske, zaradi strahu, da bi izbruhnila tretja svetovna vojna. Po neuradnih podatkih naj bi le ZDA poslale več kot 75 milijard ameriških dolarjev pomoči. Več kot pol je v obliki orožja, humanitarne pomoči pa le okoli 2 milijardi dolarjev. Rusija pa naj bi v letu 2022 v vojno vložila približno 66 milijard dolarjev.⁶⁹

Torej je aktualna vojna v Ukrajini zelo draga in ukrajinsko gospodarstvo samo te vojne ne bi preživel. Posledično se Ukrajina, za nadaljnji boj proti Rusiji, zanaša na pomoč, ki prihaja z zahoda. V naslednjih letih, in sicer v obdobju med leti 2024 in 2027, naj bi Evropska unija za pomoč Ukrajini namenila še dodatnih 50 milijard evrov pomoči, a potrebno bo še ogromno denarja, da bi lahko Ukrajina premagala Rusijo. Če tega denarja ne bo, Ukrajina vojne ne more zmagati. ZDA in zaveznice so torej gonilna sila, ki se proti Rusiji bori finančno, in ne neposredno na bojnem polju.⁷⁰

⁶⁵ *An Update: Sweden's Journey to NATO Membership*. North Atlantic Treaty Organization: 17. januar 2024. <https://www.act.nato.int/article/update-sweden-journey-nato/> (Dostop: 21. januar 2024).

⁶⁶ Chatterjee, P. How Sweden and Finland went from neutral to Nato. *BBC*: 11. julij 2023. <https://www.bbc.com/news/world-europe-61397478> (Dostop: 21. januar 2024).

⁶⁷ Kitajska je vzpenjajoča se tehnološka vesela in ima drugo največje gospodarstvo na svetu. (Žužek, A. Kako je prišla nova hladna vojna. *SiolNET. S.NOVICE*: 22. februar 2023. <https://siol.net/novice/svet/kako-je-prisla-nova-hladna-vojna-599972> (Dostop: 21. januar 2024)).

⁶⁸ Žužek, A. Kako je prišla nova hladna vojna. *SiolNET. S.NOVICE*: 22. februar 2023. <https://siol.net/novice/svet/kako-je-prisla-nova-hladna-vojna-599972> (Dostop: 21. januar 2024).

⁶⁹ How much is Russia spending on its invasion of Ukraine? *The economist*: 30. maj 2023. <https://www.economist.com/graphic-detail/2023/05/30/how-much-is-russia-spending-on-its-invasion-of-ukraine> (Dostop: 21. januar 2024).

⁷⁰ Rakic, D. (2024). *Multilateral financial assistance to Ukraine – January 2024*. European Parliament. str. 1–35, str. 4. [Multilateral financial assistance to Ukraine January 2024 \(europa.eu\)](https://www.europa.eu) (Dostop: 21. januar 2024).

Ukrajinci se zavedajo, da bodo brez te pomoči vojno izgubili. Zato se bojijo konfliktov, kot je aktualni konflikt med Izraelom in Gazo, saj odvrtačajo pozornost iz stanja v Ukrajini. Vidno je že, da se je pozornost skoraj gotovo preusmerila. Protesti za Ukrajino so postali protesti za Izrael/Gazo. Prav to razpolavljanje mnenja javnosti med Izraelom in Palestino je povzročilo »pozabo« Ukrajine.⁷¹

⁷¹ Katz, N. M. The Israel-Hamas war is a distraction from Ukraine, but Russia isn't necessarily benefiting. Atlantic Council: 27. oktober 2023. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/israel-hamas-russia-distraction-putin/> (Dostop: 21. januar 2024).

5.4. BLIŽNJI VZHOD

Bližnji vzhod je ena izmed manj stabilnejših regij na svetu, saj zaradi svojega strateškega položaja (Sueški prekop) in surovin, predvsem nafte, predstavlja stičišče interesov ZDA in Rusije.⁷² Slednje je bilo razvidno že med samo hladno vojno, pa tudi danes, ko lahko beremo novice o spopadih praktično vsak dan.⁷³

Bližnji vzhod je bilo problematično območje že pred obdobjem hladne vojne, toda za namen raziskovalne naloge bom predstavil dogajanje od začetka hladne vojne naprej. Napetosti so se na tem področju začele z ustanovitvijo Izraela leta 1948 in se v naslednjih letih samo stopnjevale. Kot sem že v poglavju *Hladna vojna: izvor napetosti in kratek pregled* predstavil, je vrhunec napetosti in skorajšnjo novo svetovno vojno predstavljal sueška kriza.⁷⁴ Sledila je Eisenhowerjeva doktrina, s katero so ZDA pokazale interes, ki ga imajo do Bližnjega vzhoda.⁷⁵

ZDA so se vmešale v marsikatero zadevo na Bližnjem vzhodu. Invertirali so na takšen ali drugačen način v praktično vsaki državi na tem območju: Izrael, Libanon, Jordanija, Sirija, Irak, Kuvajt, Iran, Jemen in Savdska Arabija. S pomočjo teh intervencij so v navedenih državah na oblasti ostali proameriški politiki, v ozadju pa je tudi boj za nafto, ki je izrazitega pomena za gospodarstvo ZDA.⁷⁶

Ameriške intervencije na Bližnjem vzhodu, z namenom vzpostavljanja proameriških oblasti in stabilnosti, so se nadaljevale tudi po obdobju hladne vojne. Kot primer lahko vzamemo Irak in Sirijo.

V Iraku je od leta 1979 vladal Sadam Hussein,⁷⁷ ki je zlasti v letih po 1990, nasprotoval ameriški prisotnosti na Bližnjem vzhodu. Zato so Irak leta 2003 napadle članice koalicije pod vodstvom ZDA. Hussein je bil obtožen posedovanja orožja za množično uničenje (sem sodi jedrsko, kemično in biološko orožje), podporo terorizmu in naročanja usmrtitev in izginotji

⁷² Bližnji vzhod je za ZDA pomemben tudi iz vidika varnosti, saj predstavlja obrambni zid NATA. Morebiten prevzem nadzora nad tem območjem s strani sovražnika, bi za Zahod predstavljal veliko grožnjo. (Madadi, H. (1970). United States involvement in Middle East politics. *Pakistan Horizon*, vol. 23, (št. 3), str. 293–303, str. 297. https://www.jstor.org/stable/41393034?read-now=1&seq=5#page_scan_tab_contents (Dostop: 09. februar 2024).

⁷³ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*. str. 198.

⁷⁴ Prav tam, str. 198–199.

⁷⁵ Longley, R. What Was the Eisenhower Doctrine? Definition and Analysis. *ThoughtCo*: 17. maj 2022. <https://www.thoughtco.com/eisenhower-doctrine-definition-analysis-4589315> (Dostop: 09. februar 2024).

⁷⁶ Shanahan, R. It's always about the oil in the Middle East. *The interpreter*: 6. avgust 2020. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/it-s-always-about-oil-middle-east#:~:text=Despite%20US%20President%20Donald%20Trump%E2%80%99s%20claim%20that%20the,deter%20for%20the%20sheer%20volume%20it%20produces%20domestically.> (Dostop: 09. februar 2024).

⁷⁷ Sadam Hussein je bil iraški predsednik od leta 1979 do leta 2003. (Sadam Hussein: president of Iraq. *Britannica*: 13. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Saddam-Hussein> (Dostop: 15. februar 2024)).

ljudi, ki so mu nasprotovali. Koalicija je premagal iraško vojsko in strmoglavila režim, kar je Husseina prisililo v bežanje. Sadama Husseina so kasneje ujeli in usmrtili. Ameriške vojaške enote so nato v Iraku ostale vse do leta 2011. Konflikt, ki je trajal osem let je po ocenah terjal 461 tisoč žrtev in 3 milijarde ameriških dolarjev.⁷⁸

Bistveno manj denarja, in sicer 50 milijonov dolarjev pomoči, so ZDA leta 2019 porabile z namenom, da se lahko Sirija stabilizira. Kot razlogi so bili navedeni varstvo človekovih pravic in skrb za manjšine v Siriji.⁷⁹

Rusija je načeloma v dobrih odnosih z Bližnjim vzhodom. Odnosov ni poslabšala niti ruska invazija na Ukrajino oziroma so se odnosi, sploh gospodarski, izboljšali.⁸⁰ V obdobju med letoma 2022 in 2023 se je intenzivnost stikov, sploh trgovskih, med Rusijo in Bližnjim vzhodom, natančneje Turčijo, Združenimi arabskimi emirati in Iranom, znatno povečala. Rusija je namreč velik dobavitelj hrane in orožja, v Siriji pa ima ruska država stacionirane tudi svoje vojaške enote.⁸¹ Trenutno je Rusija v slabih odnosih le z Izraelom, saj naj bi podpirala celo Hamas, a več o tem v nadaljevanju.

⁷⁸ Why did the US and allies invade Iraq, 20 years ago? *BBC*: 20. marec 2023. <https://www.bbc.com/news/world-64980565> (Dostop: 10. februar 2024).

⁷⁹ Cohen, L. Trump sends \$50 million in emergency financial assistance to Syria. *CBS News*: 12. oktober 2019. <https://www.cbsnews.com/news/turkey-syria-trump-sends-50-million-in-emergency-financial-assistance-to-syria-2019-10-12> (Dostop: 10. februar 2024).

⁸⁰ Sirija je celo izkazala odprto podporo Putini invaziji na Ukrajino. (Kozhanov, N. Russian Relations With the Middle East after Putin's Invasion of Ukraine. *ISPI*: 11. september 2023. <https://www.ispionline.it/en/publication/russian-relations-with-the-middle-east-after-putins-invasion-of-ukraine-143131> (Dostop: 10. februar 2024)).

⁸¹ Kozhanov, N. Russian Relations With the Middle East after Putin's Invasion of Ukraine. *ISPI*: 11. september 2023. <https://www.ispionline.it/en/publication/russian-relations-with-the-middle-east-after-putins-invasion-of-ukraine-143131> (Dostop: 10. februar 2024).

5.4.1. IZRAEL

Vprašanje o Izraelu in Palestini sega daleč v preteklost, za namen raziskovalne naloge bom pregled začel pri letu 1917. Takrat je Arthur James Balfour napisal pismo,⁸² imenovano Balfourjeva deklaracija. Ta je govorila o nastanku judovske države na območju takratne otomanske Palestine. Po prvi svetovni vojni je to območje prišlo pod oblast Britancev, po drugi svetovni vojni pa so se na ozemlje začeli priseljevati Judi, ki so preživeli holokavst. Zaradi vse večje napetosti so Združeni narodi leta 1947 območje razdelili na palestinski in judovski del. Leto kasneje, torej 1948, se je Judom uresničil velik cilj, saj je bila ustanovljena judovska država Izrael. Arabci, tako v Palestini kot v sosednjih državah, pa novonastale države niso sprejeli in Izrael napadli. A bili so poraženi in Judje so zasedli večino ozemlja, ki so ga Združeni narodi prisodili palestinski državi. Ostanek palestinskega ozemlja pa si je kasneje, leta 1950, priključila Jordanija, saj se palestinska država ni ustanovila. Palestinci so se, zaradi spopadov z Izraelci, naselili v tujini in tako se je odprlo palestinsko vprašanje, ki je eno najpomembnejših vprašanj bližnjevzhodne krize. Slednje ni omililo dejstvo, da je Izrael na okupiranih palestinskih ozemljih začel naseljevati svoje državljane in tako ustanavljati judovske naselbine.⁸³

V obdobju hladne vojne je bilo tako med Izraelom in arabskimi državami veliko vojn. Izrael so podpirale, in ga podpirajo tudi danes, ZDA in zavezniki, arabske države in Palestino pa je med hladno vojno podpirala Sovjetska zveza. Medtem, ko so ZDA Izrael podpirale le z vojaško pomočjo, brez dejanske vojske, so Sovjeti arabskim državam v pomoč poslali tudi svoje enote. Izraelci so se skozi svojo zgodovino borili tako s sosednjimi kot bližnjimi državami.⁸⁴ Najpomembnejši vojni sta bili šestdnevna vojna in jomkipurska vojna.⁸⁵

Sovjetska pomoč je bila najbolj očitna v vojni med leti 1967 in 1970, ki jo je sprožil Egipt z namenom izčrpanja Izraela, da bi tako dosegel umik izraelske vojske s Sinaja. Sovjeti so takrat, na prošnjo Egipta, poslali svojo vojsko. Vendar v vojni, ki je bila sestavljena iz več

⁸² Arthur James Balfour (1902-1905), angleški politik. (Arthur James Balfour: 1st earl of Balfour prime minister of United Kingdom. *Britannica*: 14. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Arthur-James-Balfour-1st-earl-of-Balfour> (Dostop: 15. februar 2024)).

⁸³ Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 198.

⁸⁴ Te države so bile: Palestina (vojne so potekale v letih: 1947, 1967, 1978, 1982, 1987, 2000, 2008, 2012, 2014, 2021, 2023), Libanon (vojne so bile v letih: 1947, 1982, 1985, 2006, 2003 (hezbollah)), Sirija (vojne v letih: 1947, 1967, 1973, 1982) in Egipt (vojne v letih: 1947, 1956, 1967, 1973). (Arab-Israeli wars. *Britannica*: <https://www.britannica.com/event/Arab-Israeli-wars> (Dostop: 15. februar 2024)).

⁸⁵ V šestdnevni vojni leta 1967 Izraelci premagajo arabske zaveznike, zavzamejo Jeruzalem in Golansko višavje. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 206). V jomkipurski vojni leta 1973 Izraelci ponovno odbijejo arabski napad, Združeni narodi pa uvedejo premirje. Podpisan je mirovni sporazum med Izraelom in Egiptom. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 206–207).

manjših konfliktov in je bila poimenovana kar »vojna izčrpavanja«, niso bili preveč uspešni. To je tudi edina vojna na Bližnjem vzhodu, v katero so Sovjeti poslali svoje enote. Spopadi niso prinesli sprememb, saj so meje ostale enake, zmagovalca pa ni bilo.⁸⁶

Odnosi med Izraelom in sosednjimi arabskimi državami se tudi danes niso veliko spremenili, čeprav sta se leta 1993 Izrael in PLO (Palestinska osvobodilna organizacija), pod pokroviteljstvom ZDA, začela neposredno pogajati o rešitvi palestinskega vprašanja in tudi sklenila dogovor o palestinski avtonomiji.⁸⁷ Izrael je namreč še vedno aktivno v vojni s Palestino in nevarnost obstaja, da bo ta vojna, iz relativno lokalnega, postala regionalni ali pa celo svetovni konflikt, ki bo že tako nestabilno regijo, pahnila v kaos in nered.⁸⁸

7. oktobra leta 2023 so namreč sile Hamasa vdrle v Izrael in začele napade na civiliste.⁸⁹ Izraelci so bili nad napadom presenečeni, vendar so se hitro organizirali, vzpostavili močan odpor in protinapad. Od takrat je Gaza bojišče, deležno nenehnega obstreljevanja in bombardiranja.⁹⁰

Konflikt pa ne vpliva le na Bližnji vzhod, ampak tudi na vojno v Ukrajini. Vojna v Izraelu namreč obrača pozornost Zahoda od Ukrajine na Gazo, česar pa se Ukrajina boji. Zaveda se namreč, da je v svoji borbi proti Rusiji odvisna od Zahodne, zlasti ameriške pomoči in da je brez nje obsojena na poraz. Če se podpora preusmeri na Bližnji vzhod, bo ukrajinska vojska težje branila trenutne položaje, kaj šele začela s kakšno protiofenzivo.⁹¹

Če ZDA podpira Izraelce, pa Hamas oziroma Palestince med drugim podpirajo Iran, Rusija, Kitajska in Severna Koreja. Iran, in tudi Severna Koreja, Hamas oskrbujeta z orožjem

⁸⁶ War of Attrition: Egyptian-Israeli history. Britannica: 03. januar 2024. <https://www.britannica.com/event/War-of-Attrition-1969-1970> (Dostop: 16. februar 2024).

⁸⁷ PLO je takrat končno priznala državo Izrael, ta pa je zagotovil Palestincem avtonomijo na njihove ozemlje. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 198–199).

⁸⁸ Hossam, M. Will the Israel-Hamas war become a regional conflict? Here are 4 countries that could be pivotal. The Conversation: 29. oktober 2023. <https://theconversation.com/will-the-israel-hamas-war-become-a-regional-conflict-here-are-4-countries-that-could-be-pivotal-216448> (Dostop: 16. februar 2024).

⁸⁹ Hamas je militantno, islamistično in tudi teroristično gibanje, ki si prizadeva ustanoviti neodvisno islamsko državo Palestino. (Hamas: Palestinian nationalist movement. Britannica: 13. december 2023. <https://www.britannica.com/topic/Hamas> (Dostop: 16. februar 2024)).

⁹⁰ A. To. V napadu na bolnišnico v Gazi je umrlo več kot 500 ljudi. Novice iz sveta v lažje razumljivem jeziku. MMC RTV SLO: 18. oktober 2023. <https://www.rtvsllo.si/enostavno/svet/v-napadu-na-bolnisnico-v-gazi-je-umrlo-vec-kot-500-ljudi/685286> (Dostop: 17. februar 2024).

⁹¹ Glantz, M. How Does the Israel-Hamas War Impact Russia and Ukraine? United States Institute of Peace: 02. november 2023. <https://www.usip.org/publications/2023/11/how-does-israel-hamas-war-impact-russia-and-ukraine> (Dostop: 17. februar 2024).

in surovinami za izgradnjo raket in infrastrukture.⁹² Teorizira se tudi, da naj bi Hamas na predvečer napadov dobil milijonsko nakazilo iz Kremlja.⁹³

Vsa ta podpora regiji, predvsem pa tamkajšnjim prebivalcem, ne prinaša nič dobrega. Civilisti so bili namreč primorani bežati na jug, proti egiptovski meji, vendar tudi tam nimajo varnega zatočišča.⁹⁴

⁹² Iran, China, Russia and nort Korea Providing Weapons to Hamas Amid gaza War: Report. *Times now World*: 16. januar 2024. <https://www.timesnownews.com/world/iran-china-russia-and-north-korea-providing-weapons-to-hamas-amid-gaza-war-report-article-106885944> (Dostop: 18. februar 2024).

⁹³ Ragutska, L. Wall Street Journal: Hamas received millions of dollars through Moscow-based crypto exchange. *OBOZ.UA*: 14. oktober 2023. <https://eng.obozrevatel.com/section-world/news-wall-street-journal-hamas-received-millions-of-dollars-through-moscow-based-crypto-exchange-14-10-2023.html> (Dostop: 18. februar 2024).

⁹⁴ A. I. Izraelska vojska: Na jug Gaze danes zbežalo 50.000 ljudi. *Delo*: 08. 11. 2023. <https://www.delo.si/novice/svet/v-gazi-vsak-dan-umre-160-otrok/> (Dostop: 18. februar 2024).

5.5. KITAJSKA

Kitajska je v 20. stoletju iz dinastije počasi prehajala v drugačno obliko vladanja. Leta 1912 je tako nastala Republika Kitajska,⁹⁵ ki je v njenem 37-letnem obstoju preživela marsikaj. Poglavitnega pomena za razvoj Kitajske, pa je bila državljanska vojna, ki se je začela leta 1946, ko sta se spopadli takratna vlada Republike Kitajske pod vodstvom Kuomintanga oziroma Kitajske nacionalistične stranke in kitajska komunistična partija. Slednjo je podpirala Sovjetska zveza, Kuomintang pa ZDA, saj so tako želele preprečiti komunistični nadzor Kitajske. Vojna je trajala do leta 1949, ko so se nacionalistične sile, pod vodstvom Chiang-Kan-Sheka, umaknile na otok Tajvan. Tako so kontrolo nad Kitajsko prevzele komunistične sile na čelu z Mao Zedongom, ki je bil v času hladne vojne pomemben zaveznik Sovjetske zveze in se je skupaj z njo boril proti Zahodu, predvsem v Vietnamu in Koreji.⁹⁶

A z zmago komunistične partije in umikom Chiang-Kan-Sheka, se trenja med Kitajsko in Tajvanom niso končala, čeprav so se odnosi začeli izboljševati v osemdesetih letih, ko je Tajvan omilil pravila glede obiskov in naložb na Kitajskem. Leta 1991 je tajvanska vlada razglasila, da je vojne z Ljudsko republiko Kitajsko konec. Kitajska je nato predstavila idejo »ena država, dva sistema«, s katero je omogočala Tajvanu znatno avtonomijo, ampak posledično bi otok prišel pod nadzor Pekinga. Tajvan je ponudbo zavrnil, Peking pa je tajvansko vlado označil kot nezakonito. Nato je leta 2000 na predsedniški stolček sedel Chen Shui-biana, kar je močno prestrašilo Peking, saj je Tajvan vodil nekdo, ki se je boril za oddaljitev od Kitajske in neodvisnost Tajvana. Odnosi so se še bolj zaostрили leta 2004, ko je Kitajska sprejela zakon, ki ji daje pravico, da v primeru poskusa tajvanske odcepitve, uporabi orožje.⁹⁷

Za Zahod pa ni problematična le napeta situacija med Kitajsko in Tajvanom, ampak tudi kitajska vojaška politika. Danes je namreč Kitajska velesila, ki najhitreje raste, z njo pa tudi njena vojska in želja po teritorialnih širitvah. Že nekaj let se Kitajska z bliskovito hitrostjo približuje Rusiji na vojaškem polju in le vprašanje časa je, kdaj jo bo prehitela in s tem postala najmočnejši nasprotnik Zahoda.⁹⁸

⁹⁵ *Milestones 1945–1952: The Chinese Revolution of 1949*. Office of the Historian. [Milestones: 1945–1952 - Office of the Historian \(state.gov\)](#) (Dostop: 22. december 2023).

⁹⁶ Kitajska in Sovjetska zveza sta v času hladne vojne podpirali Severni Vietnam in Severno Korejo. (Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine*, str. 207).

⁹⁷ What's behind China-Taiwan tensions? *BBC*: 08. januar 2024. [What's behind China-Taiwan tensions? - BBC News](#) (Dostop: 14. januar 2024).

⁹⁸ Barnes, E. J. China Poses Biggest Threat to U.S., Intelligence Report Says. *The New York Times*: 13. april 2021. <https://www.nytimes.com/2021/04/13/us/politics/china-national-security-intelligence-report.html> (Dostop: 22. december 2023).

Kitajska pa za ZDA ni trn v peti le iz vojaškega, ampak tudi iz ekonomskega vidika. Skozi desetletja je namreč postala ekonomska velesila na skrajnem vzhodu in predstavlja drugo največje gospodarstvo na svetu, takoj za ZDA. Namreč po desetletjih gospodarske stagnacije in nazadovanja pod komunistično vladavino se je Kitajska začela odpirati mednarodni trgovini in liberalizirati gospodarstvo, ko je leta 1979, po smrti Mao Zedonga, vzpostavila diplomatske in trgovinske odnose z ZDA. Ker je njena kasnejša rast izvoza spodbudila rast proizvodnje in urbanizacije, je Kitajska v naslednjih štirih desetletjih postala glavna svetovna gospodarska sila.⁹⁹ Tako je začela ogrožati ZDA, kar se zlasti odraža v ekonomski vojni, ki jo je leta 2018 začel takratni ameriški predsednik Donald Trump.¹⁰⁰ Da bi zaščitil ameriško gospodarstvo, je uvedel tarife in blokade za trgovanje s Kitajsko.¹⁰¹ Ta Trumpova poteza je bila v veliki večini označena za napako, a tudi zdajšnji ameriški predsednik, Joe Biden,¹⁰² tarif nikoli ni umaknil.¹⁰³

Poleg tega Kitajska sodeluje z Rusijo in predstavlja njeno pomembno partnerico. Zavezništvo je še zlasti pomembno v času ruske ofenzive na Ukrajino, ko države, predvsem iz nekdanjega zahodnega bloka, s gospodarskimi in drugimi sankcijami, skušajo onesposobiti Rusijo in jo prisiliti v umiku. Kitajska ni obsodila ruske ofenzive na Ukrajino,¹⁰⁴ v isti luči pa se je odzvala tudi na dogodke v Gazi, ko organizacije Hamas ni označila kot teroristične organizacije. Poleg tega se je Kitajska postavila v bran Palestincem, ki jim tudi vojaško pomaga.¹⁰⁵

⁹⁹ Page, V. Primary Drivers of the Chinese Economy. *Investopedia*: 26. december 2023. [Primary Drivers of the Chinese Economy \(investopedia.com\)](https://www.investopedia.com/terms/p/primary-drivers-of-the-chinese-economy/) (Dostop: 28. december 2023).

¹⁰⁰ Donald Trump je bil med leti 2016 in 2021 predsednik ZDA. (Duignan, B. Donald Trump: president of the United States. *Britannica*: 07. december 2023. <https://www.britannica.com/biography/Donald-Trump> (Dostop: 28. december 2023).

¹⁰¹ Rush, D. Here are the reasons for Trump's economic war with China. *The Guardian*: 23. avgust 2019. [Here are the reasons for Trump's economic war with China | Donald Trump | The Guardian](https://www.theguardian.com/us-news/2019/aug/23/trump-economic-war-china) (Dostop: 28. december 2023).

¹⁰² Joe Biden je trenutni predsednik ZDA (2021-). (Duignan, B. Joe Biden: president of the United States. *Britannica*: 16. november 2023. <https://www.britannica.com/biography/Joe-Biden> (Dostop: 28. december 2023).

¹⁰³ Lobosco, K. Why Biden is keeping Trump's China tariffs in place. *CNN*: 26. januar 2022. <https://edition.cnn.com/2022/01/26/politics/china-tariffs-biden-policy/index.html> (Dostop: 29. december 2023).

¹⁰⁴ Garlauskas, M., Webster, J., Verges C., E. China's support for Russia has been hindering Ukraine's counteroffensive. *New Atlanticist*: 15. november 2023. [China's support for Russia has been hindering Ukraine's counteroffensive - Atlantic Council](https://www.newatlanticist.com/china-support-for-russia-has-been-hindering-ukraine-s-counteroffensive/) (Dostop: 29. december 2023).

¹⁰⁵ Ewe, K. How China Could Play a Key Role in the Israel-Hamas War—and Why It's Not. *Time*: 18. oktober 2023. [The Israel-Hamas War Could Be Influenced by China. Here's How | TIME](https://www.time.com/time/world/article/0,9177,4056812,000.html) (Dostop: 29. december 2023).

6. RAZISKOVALNI DEL

6.1. MATERIAL IN METODE

Pri raziskovalnem delu in oblikovanju pisne naloge sem uporabil metodo zbiranja in analiziranja podatkov.

Z metodo zbiranja in analiziranja podatkov sem predstavil vlaganje velesil v vojsko in oboroževanje med obdobjem hladne vojne in po njem. Za ta aspekt hladne vojne sem se odločil, ker je analiza vložka v vojsko in oborožitev najbolj merljiva in objektivna (v primerjavi z drugimi aspekti hladne vojne). Rezultate sem nato s pomočjo računalniškega programa grafično prikazal. Za preračunavanje vrednosti denarja, sem uporabil spletno orodje *US Inflation Calculator*.¹⁰⁶

Metodo zbiranja podatkov sem uporabil tudi pri oblikovanju napovedi dogajanje za leto 2024, in sicer z analiziranjem člankov, ki so jih na spletnih portalih objavljali mediji.

¹⁰⁶ *US Inflation Calculator*. <https://www.usinflationcalculator.com/> (Dostop: februar 2024).

6.2. REZULTATI

6.2.1. GRAFI VLAGANJA VELESIL V VOJSKO IN OBOROŽEVANJE

1. Vlaganje ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske v obrambo v obdobju hladne vojne

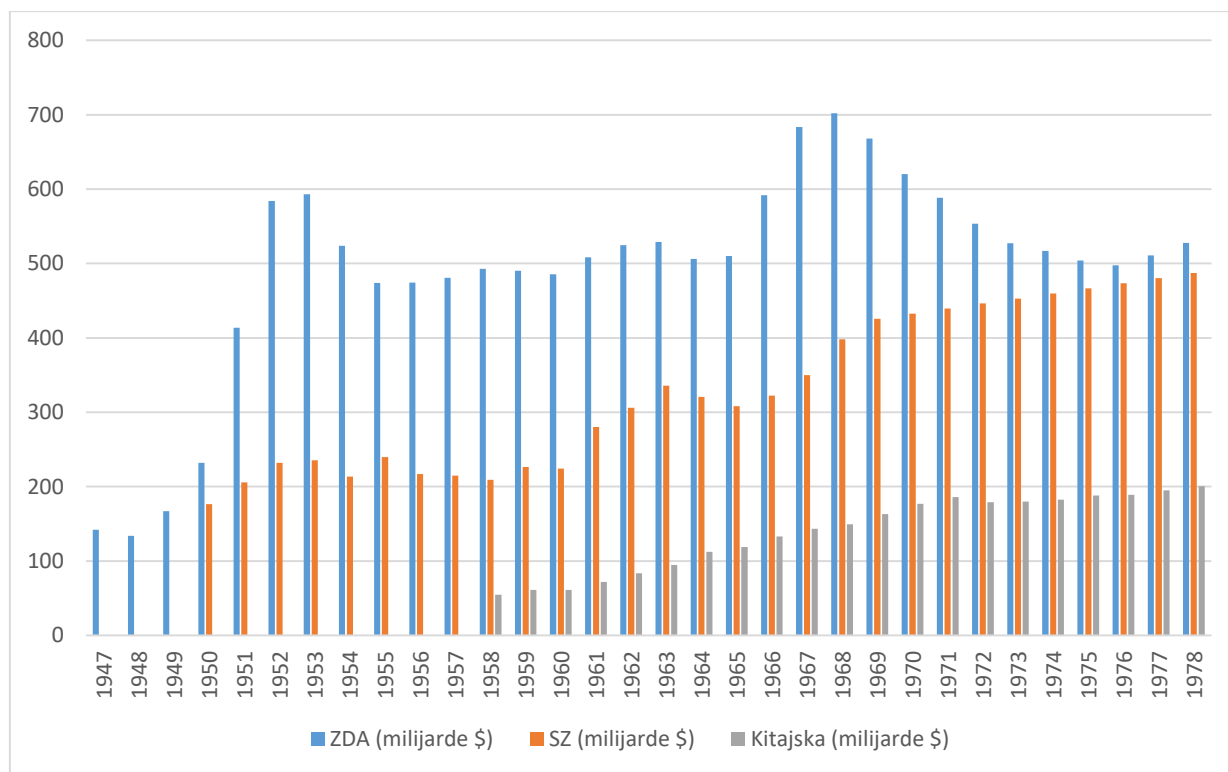
Tabela 1 prikazuje vložek ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske v obrambo (preračunano v vrednost dolarja v letu 1970) v milijardah dolarjev v obdobju hladne vojne med leti 1947 in 1978.¹⁰⁷

Leta	ZDA (milijarde \$)	SZ (milijarde \$)	Kitajska (milijarde \$)
1947	17,87		
1948	16,86		
1949	20,99		
1950	29,18	22,19	
1951	52,02	25,91	
1952	73,45	29,19	
1953	74,63	29,62	
1954	65,91	26,85	
1955	59,59	30,14	
1956	59,65	27,29	
1957	60,5	27,03	
1958	62,01	26,34	6,91
1959	61,65	28,5	7,69
1960	61,07	28,24	7,69
1961	63,96	35,23	9,07
1962	65,99	38,51	10,53
1963	66,54	42,23	11,92
1964	63,65	40,33	14,16
1965	64,19	38,77	14,94
1966	74,47	40,58	16,75
1967	85,97	44,04	18,05
1968	88,32	50,08	18,82
1969	84,01	53,54	20,55
1970	78,05	54,4	22,28
1971	74,03	55,26	23,4
1972	69,63	56,13	22,54
1973	66,34	56,99	22,62
1974	65,01	57,85	22,97
1975	63,4	58,72	23,66
1976	62,61	59,58	23,75
1977	64,26	60,45	24,52
1978	66,4	61,31	25,21

Tabela 1: Vložek ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske v obrambo (preračunano v vrednost dolarja v letu 1970).

¹⁰⁷ Cusack R., T., Ward, D. M. (1981). Military Spending in the United States, Soviet Union, and the People's Republic of China. *The Journal of Conflict Resolution*, vol. 25 (št. 3), str. 429–469, str. 465–466. <https://www.jstor.org/stable/173662> (Dostop: 03. februar 2024).

Graf 1 prikazuje primerjavo vložka ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske v obrambo (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024) v milijardah dolarjev v obdobju hladne vojne med leti 1947 in 1978.¹⁰⁸

Graf 1: Primerjava vložka v obrambo (preračunano v vrednosti dolarja v letu 2024).

Graf 1 prikazuje primerjavo vložka ZDA, Sovjetske zveze in Kitajske. Vrednosti v grafu so preračunane v vrednost dolarja v letu 2024, da si lažje predstavljamo količino denarja, ki je bil vložen v vojsko. Iz grafa lahko razberemo, da so ZDA zmagovalka v vlaganju v vojsko, saj vsako leto vložijo več kot Kitajska in Sovjetska zveza. Večje vložke ZDA v vojsko bi lahko razložili s tem, da so ZDA nekakšna gonilna sila hladne vojne, ki je veliko vlagala v spopade po svetu, in sicer z namenom preprečevanja širjenja komunizma. Nekaj primerov takšnih vlaganj v vojne je razvidnih tudi iz grafa. Med leti 1950 in 1953 je vložek v vojsko višji kot v prejšnjih in sledečih letih. To je popolnoma logično, saj so bile ZDA takrat vpletene v korejsko vojno. V letih med 1966 in 1970, pa vidimo še en višek, ki se nanaša na vlaganje v vojno v Vietnamu.

¹⁰⁸ Cusack R., T., Ward, D. M. (1981). Military Spending in the United States, Soviet Union, and the People's Republic of China, str. 465–466. <https://www.jstor.org/stable/173662> (Dostop: 03. februar 2024).

2. Vlaganje ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko v obdobju po hladni vojni

Tabela 2 prikazuje vložek ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana) v milijardah dolarjev v obdobju po hladni vojni med leti 1991 in 2021.¹⁰⁹

Leta	ZDA (milijarde \$)	Rusija (milijarde \$)	Kitajska (milijarde \$)
1991	299,3		9,8
1992	325,03		12,24
1993	316,72	7,77	12,36
1994	308,08	13,55	9,87
1995	295,85	12,74	12,39
1996	287,96	15,83	14,28
1997	293,17	17,58	15,7
1998	291	7,96	17,03
1999	298,09	6,47	20,47
2000	320,09	9,23	22,24
2001	331,81	11,68	26,56
2002	378,46	13,94	30,28
2003	440,53	16,97	33,14
2004	493	20,96	37,9
2005	533,2	27,34	42,79
2006	558,34	34,52	51,45
2007	589,59	43,53	62,14
2008	656,76	56,18	78,84
2009	705,92	51,53	96,6
2010	738,01	58,72	105,52
2011	752,29	70,24	125,29
2012	725,21	81,47	145,13
2013	679,23	88,35	164,07
2014	647,79	84,7	182,11
2015	633,83	66,42	196,54
2016	639,86	69,25	198,54
2017	646,75	66,91	210,44
2018	682,49	61,61	232,53
2019	735,34	65,2	240,33
2020	778,4	61,71	257,97
2021	800,67	65,91	293,35

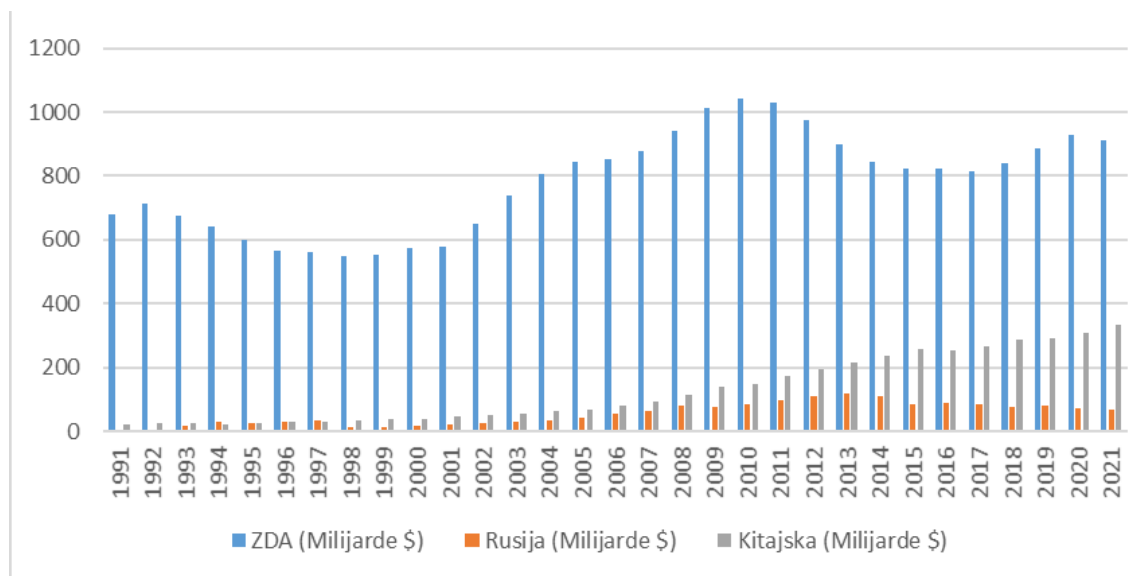
Tabela 2: Vložek ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).

¹⁰⁹ U.S. Military Spending/Defense Budget 1960–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/USA/united-states/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

Russia Military Spending/Defense Budget 1992–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/RUS/russia/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

China Military Spending/Defense Budget 1989–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/CHN/china/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

Graf 2 prikazuje primerjavo vložka ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024) v milijardah dolarjev v obdobju po hladni vojni med leti 1991 in 2021.¹¹⁰

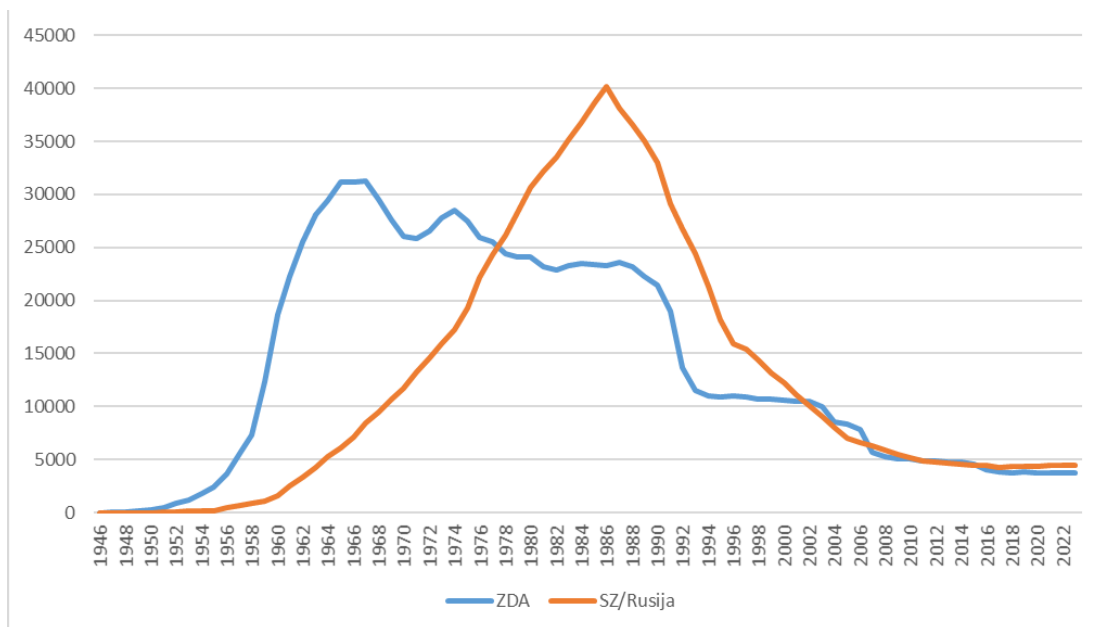
Graf 2: Primerjava vložka ZDA, Rusije in Kitajske v vojsko (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024).

Graf 2 prikazuje primerjavo vložka ZDA, Rusija in Kitajske. Vrednosti v grafu so preračunane v vrednost dolarja v letu 2024, da si lažje predstavljamo, koliko denarja je bilo vloženega v vojsko. Iz grafa lahko razberemo, da so ZDA zmagovalka v vlaganju v vojsko, saj vsako leto vložijo več kot Kitajska in Rusija skupaj. Iz grafa je razvidno, da ZDA v vojsko vlagajo veliko več po terorističnem napadu 11. septembra 2001, drugi višek pa je viden v času napetega dogajanja na Krimu. Postopno se vložek dviguje tudi v zadnjih letih, in sicer zaradi vojne v Ukrajini. Iz grafa je razvidno tudi, da Rusija ni več glavna vojaška nasprotnica ZDA, saj jo po vložkih v vojsko močno prehiteva Kitajska. Sploh v zadnjih letih se je vložek Kitajske, napram Rusije, povečal za več kot štirikrat.

¹¹⁰ U.S. Military Spending/Defense Budget 1960–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/USA/united-states/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).
 Russia Military Spending/Defense Budget 1992–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/RUS/russia/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).
 China Military Spending/Defense Budget 1989–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/CHN/china/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

3. Število enot jedrskega orožja

Graf 3 prikazuje število enot jedrskega orožja, s katerim sta razpolagali ZDA in Sovjetska zveza/Rusija med leti 1946 in 2022.¹¹¹

Graf 3: Število enot jedrskega orožja (1946–2022).

Graf 3 prikazuje število jedrskih konic, ki sta jih imeli v inventarju, oziroma jih imata, ZDA in Sovjetska zveza/Rusija. Tekom hladne vojne se je število jedrskih konic močno povečalo. Pri Američanih se število začne nižati okoli leta 1965, Rusija pa je svoje zaloge začela zmanjševati v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, po uveljavitvi sporazuma START.

¹¹¹ Estimated number of nuclear warheads per country in each year from 1945 to 2023. *Statista*. <https://www.statista.com/statistics/1071026/nuclear-warheads-per-country-historical-development/> (Dostop: 04. februar 2024).

4. Vojaška pomoč ZDA Ukrajini in primerjava vlaganja v vietnamsko vojno in vojno v Ukrajini

Tabela 3 predstavlja vlaganje ZDA v vietnamsko vojno (preračunani v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana) med leti 1964 in 1975.¹¹²

Leto	ZDA (milijarde \$)
1964	5,37
1965	5,572
1966	6,979
1967	8,49
1968	9,515
1969	10,113
1970	10,493
1971	10,274
1972	10,938
1973	11,728
1974	14,271
1975	16,062

Tabela 3: Vlaganje ZDA v vietnamsko vojno (vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).

Tabela 4 predstavlja vlaganje Sovjetske zveze v vietnamsko vojno (preračunano v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana) med leti 1954 in 1973.¹¹³

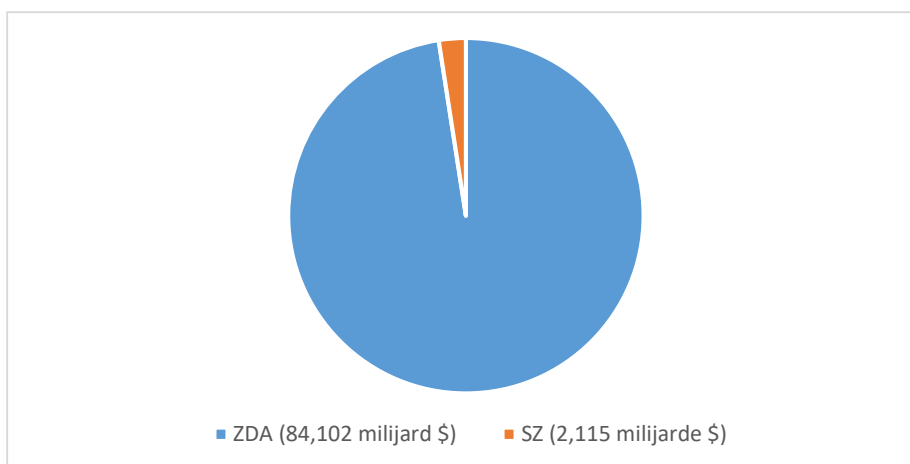
Leto	SZ (milijarde \$)
1954-1964	0,07
1965	0,21
1966	0,36
1967	0,15
1968	0,415
1969	0,175
1970	0,09
1971	0,165
1972	0,375
1973	0,175

Tabela 4: Vlaganje Sovjetske zveze v vietnamsko vojno (vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).

¹¹² McEvoy, O. Annual United States military expenditure during the Vietnam War from 1964 to 1975 (in billions of current U.S. dollars). *Statista*: 02. februar 2024. <https://www.statista.com/statistics/1333806/us-military-expenditure-vietnam-war/> (Dostop: 05. februar 2024).

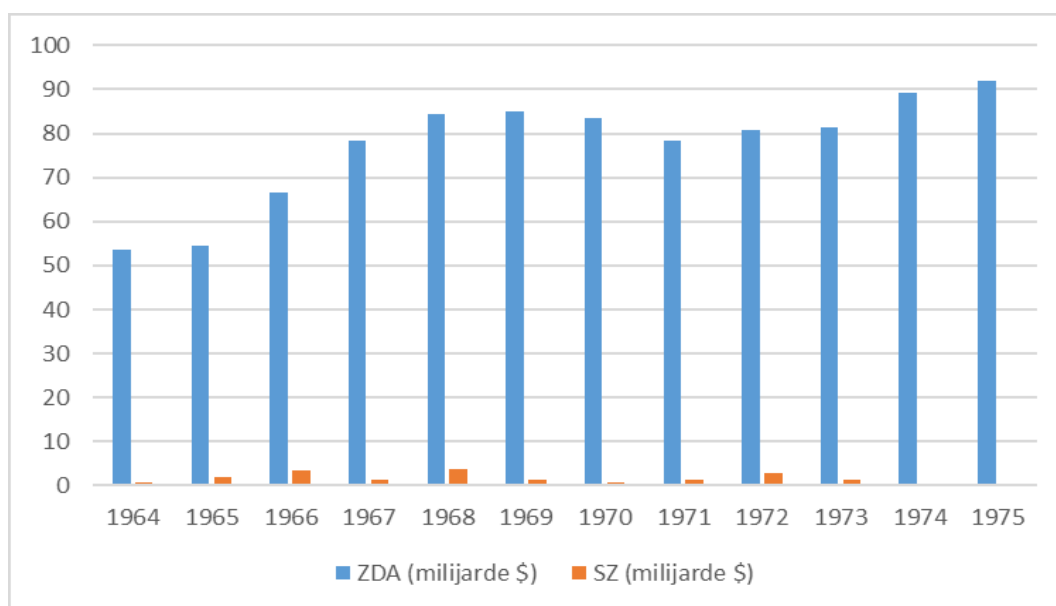
¹¹³ *The Effect of the Vietnam War on the Economies of the Communist Countries*. Directorate of Intelligence: julij 1968, str. 3. https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000309820.pdf (Dostop: 05. februar 2024). *Soviet and Chinese Aid to North Vietnam*. CIA. <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80B01495R000500050038-4.pdf> (Dostop: 05. februar 2024).

Graf 4 prikazuje primerjavo vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni v milijardah dolarjev med leti 1965 in 1973 (preračunano v vrednost dolarja v letih, ki so prikazana).

Graf 4: Primerjava vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni.

Graf 5 prikazuje primerjavo vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024) v milijardah dolarjev med leti 1964 in 1975.¹¹⁴

Graf 5: Primerjava vojaške pomoči ZDA in Sovjetske zveze v vietnamski vojni (v vrednostih dolarja v letu 2024).

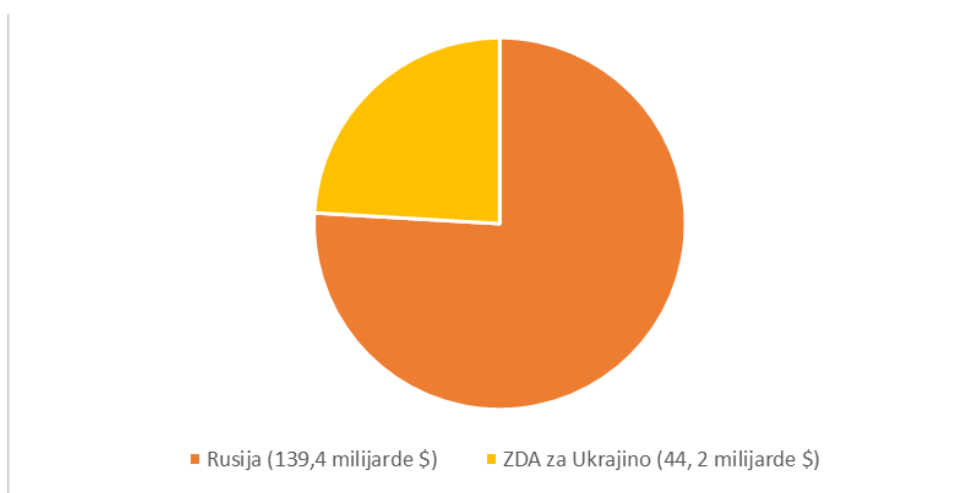
¹¹⁴ McEvoy, O. Annual United States military expenditure during the Vietnam War from 1964 to 1975 (in billions of current U.S. dollars). *Statista*: 02. februar 2024. <https://www.statista.com/statistics/1333806/us-military-expenditure-vietnam-war/> (Dostop: 05. februar 2024).

The Effect of the Vietnam War on the Economies of the Communist Countries. Directorate of Intelligence: julij 1968, str. 3. https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000309820.pdf (Dostop: 05. februar 2024).

Soviet and Chinese Aid to North Vietnam. CIA. <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80B01495R000500050038-4.pdf> (Dostop: 05. februar 2024).

Iz tabel in grafov je razvidna astronomska razlika med vlaganjem ZDA in Sovjetske zveze v vietnamsko vojno. Vidno je, da so ZDA, v primerjavi s Sovjetsko zvezo, veliko več vlagale v samo vojno, iz drugih grafov pa je razvidno, da ZDA tudi danes ogromno vlagajo v vojsko in v vojaško pomoč državam po svetu. Za primerjavo lahko vzamemo naslednje grafe, ki prikazujejo analizo vlaganja v vojno v Ukrajini.

Graf 6 prikazuje primerjavo vložka, ki sta ga Rusija in ZDA vložila v vojsko v času vojne v Ukrajini med letoma 2022 in 2023 v milijardah dolarjev.¹¹⁵

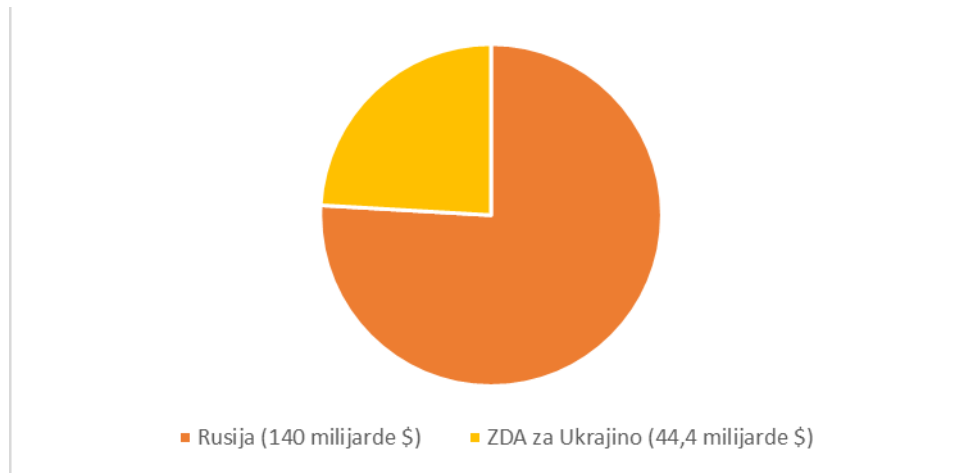

Graf 6: Vložek Rusije in ZDA v vojno v Ukrajini (2022–2023).

¹¹⁵ *U.S. Security Cooperation with Ukraine*. U.S. Department of State: 27. december 2023. <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/> (Dostop: 20. januar 2024).

Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new. *SIPRI* analysis. *SIPRI*: 13. december 2023. [Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new SIPRI analysis | SIPRI](https://www.sipri.org/press-releases/2023/12/13-russia-new-budget-law-signals-determination-to-see-the-war-in-ukraine-through-according-to-new-sipri-analysis) (Dostop: 05. februar 2024).

Graf 7 prikazuje primerjavo vložka, ki ga bosta Rusija in ZDA vložila v vojsko v času vojne v Ukrajini v letu 2024 v milijardah dolarjev.¹¹⁶

Graf 7: Vložek Rusije in ZDA v vojno v Ukrajini za leto 2024.

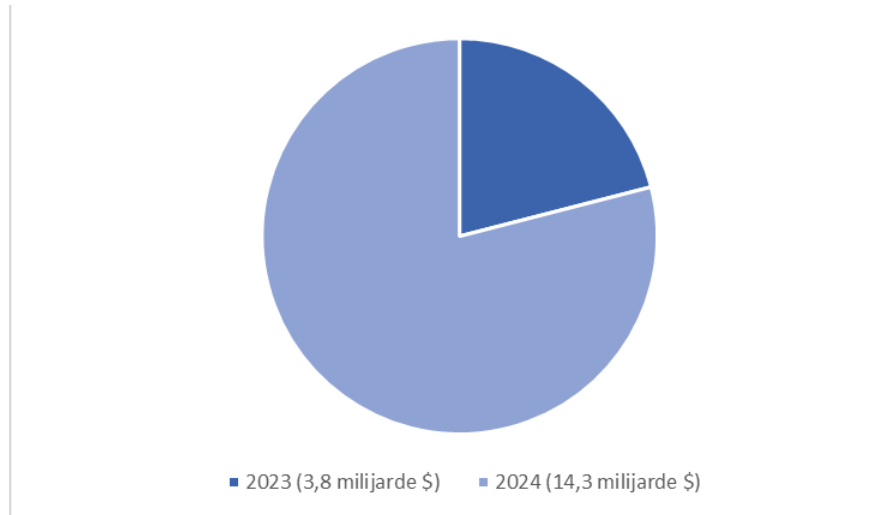
Grafa 6 in 7 prikazujeta vlaganja ZDA in Rusije v vojno v Ukrajini. Graf 6 prikazuje vložke v letih 2022 in 2023, graf 7 pa prikazuje podatke za leto 2024. Razberemo lahko, da so ZDA in Rusija v letu 2024 vložile več, kot v letih 2022 in 2023 skupaj. Če te vložke primerjamo z vlaganjem v vietnamsko vojno, lahko razberemo, da so ZDA v letih 1964 in 1965 vlagale nekaj več kot 50 milijard dolarjev na leto (preračunano v vrednost dolarja v letu 2024), v vojno, ki poteka v Ukrajini, pa so v prvih letih vložile nekaj več kot 44 milijard dolarjev letno. Glede na to, da mediji poročajo o dolgotrajni in izčrpavajoči se vojni, bi lahko, če se bo vlaganje v vojno še naprej povečevalo, vojna v Ukrajini stala približno toliko kot vojna v Vietnamu, ki velja za najdaljšo in tudi za eno najdražjih vojn prejšnjega stoletja. Seveda Rusija v vojno v Ukrajini vlaga veliko več, kot je vlagala v vojno v Vietnamu, saj je neposredno vpletena v konflikt. Iz grafov lahko razberemo tudi, da ZDA in Rusija skupaj na letni ravni vlagata veliko več v vojno v Ukrajini, kot sta v posameznih letih skupaj vlagali v vojno v Vietnamu. Iz slednjega lahko sklepamo, da živimo v obdobju velikih napetosti, ki so povezani s političnimi interesi velesil, kar je ena od značilnosti hladne vojne.

¹¹⁶ Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new. *SIPRI analysis*. SIPRI: 13. december 2023. [Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new SIPRI analysis | SIPRI](#) (Dostop: 05. februar 2024).

Luhby, T. US aid to Israel and Ukraine: Here's what's in the \$105 billion national security package Biden requested. *CNN Politics*: 28. november 2023. <https://edition.cnn.com/2023/10/20/politics/us-israel-ukraine-aid-package/index.html> (Dostop: 05. februar 2024).

5. Vojaška pomoč ZDA Izraelu

Graf 8 prikazuje primerjavo vojaške pomoči ZDA Izraelu v milijardah dolarjev v letu 2023 in 2024.¹¹⁷

Graf 8: Vojaška pomoč ZDA Izraelu.

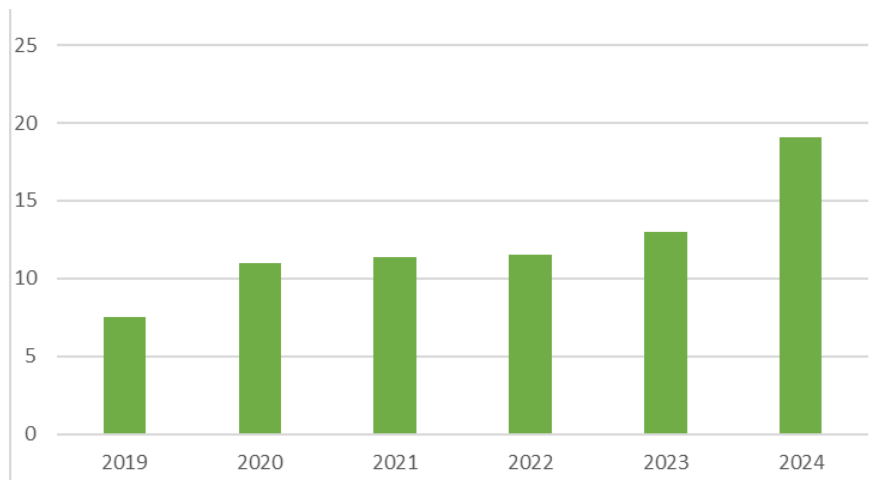
Iz grafa 8 je razvidno, da so ZDA Izraelu najprej namenile 3,8 milijarde dolarjev, v letu 2024 pa so to pomoč povečale za več kot štirikrat. Razlog povečanja vojaške pomoči je vojna, ki se odvija na tem območju.

¹¹⁷ Luhby, T. US aid to Israel and Ukraine: Here's what's in the \$105 billion national security package Biden requested. *CNN Politics*: 28. november 2023. <https://edition.cnn.com/2023/10/20/politics/us-israel-ukraine-aid-package/index.html> (Dostop: 05. februar 2024).

Soussi, A. Israel's new \$15bn war budget: What's it for and what gets cut? *Aljazeera*: 16. januar 2024. <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/16/israels-new-15bn-war-budget-whats-it-for-and-what-gets-cut> (Dostop: 05. februar 2024).

6. Vlaganje Tajvana v obrambo

Graf 9 prikazuje vlaganje Tajvana v obrambo od leta 2019 do leta 2024 v milijardah dolarjev.¹¹⁸

Graf 9: Vlaganje Tajvana v obrambo.

Iz grafa 9 lahko razberemo, da tudi Tajvan povečuje svoj vložek v obrambo. Če primerjamo vložek v letu 2019 z letom 2023, vidimo, da se je vložek podvojil oziroma v letu 2024 skoraj potrojil. Povečanje vlaganja v vojsko je mogoče razložiti z dejstvom, da se Tajvan počuti ogroženega s strani Kitajske, saj se napetosti med državama stopnjujejo, sploh v času tajvanskih predsedniških volitev.

¹¹⁸ Dotson, J. *Taiwan Announces an Increased Defense Budget for 2024*. Global Taiwan Institute: 20. september 2023. <https://globaltaiwan.org/2023/09/taiwan-announces-an-increased-defense-budget-for-2024/> (Dostop: 06. februar 2024).

6.2.2. KAJ NAPOVEDUJEJO MEDIJI?

Na portalu *24ur.com* je 25. februarja 2024 izšel prispevek, ki napoveduje, da bo vojna v Ukrajini dolga vojna izčrpanja. Kremelj je namreč jasno povedal, da je edini cilj, ki ga bo sprejel, predaja Ukrajine, Ukrajinci pa so tudi jasno povedali, da se bodo še naprej borili. Pri tem se obe državi navezujeta na svoje zaveznike. Rusiji pomoč zagotavljata predvsem Iran in Severna Koreja, od katerih ruska vojska prejema orožje, Ukrajini pa orožje in denarno pomoč posreduje predvsem ZDA in Evropska unija. Članek piše, da se vojna v Ukrajini leta 2024 ne bo zaključila, kljub številni protestom, ki pozivajo k premirju.¹¹⁹ *RTV SLO* je 14. februarja 2024 poročal, da naj bi, po navedbah ruskih virov, ZDA v letu 2023 zavrnilo Putinov predlog za premirje. Do zavrnitve pa naj bi prišlo, ker Rusi niso želeli vrniti zasedenega ukrajinskega ozemlja in niso želeli, da bi Ukrajina sodelovala v razgovoru za sklenitev premirja. Torej ne Rusija ne ZDA očitno nimata želje o ustavitvi spopadov v Ukrajini.¹²⁰ Na *RTV SLO* je bil 29. februarja 2024 objavljen članek, v katerem piše, da Putin znova grozi z uporabo jedrskega orožja. V svojem govoru je ruski predsednik poudaril, da je Rusija povečala svoje bojne zmogljivosti in samozavestno napreduje po vsej fronti v Ukrajini. Zahod je posvaril, da ima Rusija orožje, ki lahko doseže tudi njih in da so prav grožnje Zahoda tiste, ki povzročajo nevarnost jedrske vojne. V govoru se je osredotočil predvsem na ZDA, ki naj bi leta 2018 zavrnilo ruski predlog za jedrski dogovor med državama. Cilj ZDA naj bi bil, po Putinovem mnenju, Rusijo potegniti v oboroževalno tekmo.¹²¹ Možnost za izboljšanje odnosov Putin vidi v prihajajočih ameriških volitvah in upa, da naslednji ameriški predsednik ne bo več izkazoval take podpore Ukrajini. V letu 2024 se bodo namreč v ZDA odvile predsedniške volitve. Najverjetnejša kandidata sta aktualni predsednik Joe Biden in Donald Trump. Slednji je z izjavami že nakazal, da ob primeru prevzema mandata, ne bo več denarno podpiral ne Izraela in ne Ukrajine.¹²² Kaj bo to prineslo, je pa še neznanka, ki jo bo samo čas odkril.

¹¹⁹ U. Z. Igra izčrpanja, druga hladna vojna in Putinovo blefiranje. *24ur.com*: 25. februar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/ukrajina/ukrajina-analiza.html> (Dostop: 29. februar 2024).

¹²⁰ B. V. ZDA zavrnilo Putinov predlog za premirje v Ukrajini, pravijo ruski viri. Putin naj bi predlagal zamrznitev konflikta na obstoječih linijah. *RTV SLO MMC*: 14. februar 2024. <https://www.rtvsllo.si/svet/vojna-v-ukrajini/zda-zavrnilo-putinov-predlog-za-premirje-v-ukrajini-pravijo-ruski-viri/698247> (Dostop: 29. februar 2024).

¹²¹ K. S. Putin v nagovoru državljanom: "ZDA si želijo potegniti Rusijo v oboroževalno tekmo" Putin trdi, da Rusija napreduje v vojni v Ukrajini. *RTV SLO MMC*: 29. februar 2024. <https://www.rtvsllo.si/svet/evropa/putin-v-nagovoru-drzavljanom-zda-si-zelijo-potegniti-rusijo-v-oborozevalno-tekmo/699929> (Dostop: 01. marec 2024).

¹²² Zurcher, A. How Trump presidency could change Ukraine war. *BBC*: 12. maj 2023. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65573756> (Dostop: 01. marec 2024).

Watson, K. Where the Republican presidential candidates stand on Israel and Ukraine funding. *CBS News*: 08. december 2023. <https://www.cbsnews.com/news/israel-ukraine-funding-trump-desantis-haley-christie-ramaswamy/> (Dostop: 01. marec 2024).

Tudi vojni v Gazi ni videti konca. Izrael namreč sporoča, da bo vojno nadaljeval dokler ne doseže svojih ciljev, torej dokler ne uniči Hamasa in islamskega džihada, ter odstrani vse varnostne grožnje z območja Gaze. Izraelski predsednik Benjamin Netanjahu ima tudi že pripravljen povojni načrt demilitarizacije Gaze in vzpostavitve varovalnega pasu.¹²³ Prav tako je Izrael določil rok, ki ga ima Hamas, da osvobodi vse zajete talce. Rok za izpustitev talcev je 10. marec 2024. V nasprotnem primeru bi izraelska vojska začela ofenzivo na Rafo, mesto na jugu Gaze, kamor so se zatekli Palestinci.¹²⁴ Izraelski vojni kabinet pa je, kot navaja *Delo* v članku, objavljenemu 26. februarja 2024, že odobril načrt za napad na Rafo.¹²⁵ Spopadom torej ni videti konca, čeprav je Izrael januarja 2024 predlagal dvomesečno prekinitev ognja, a je Hamas predlog zavrnil.¹²⁶ Obstreljevanje in bombardiranje območja se nadaljuje, kljub pozivom Zahoda, celo ZDA, da se spopadi prenehajo in obsodbam, da Izrael krši humanitarno pravo.¹²⁷ Afriške države so izraelsko državo celo obtožile genocida.¹²⁸ Kljub resnim obtožbam pa je izraelski predsednik Netanjahu zavrnil možnosti samostojne palestinske države po vojni.¹²⁹

Napeto je tudi na Daljnem vzhodu, kjer so v Tajvanu v januarju 2024 potekale nove predsedniške volitve, kjer je zmagal Lai Ching-te. Slednjega je Kitajska označila za resno grožnjo, saj se zavzema za neodvisnost otoka, za katerega pa je Kitajska že jasno povedala, da se mu ne bo nikoli odpovedala. Prav tako je kitajska oblast izjavila, da je za združitev otoka s celino, pripravljena uporabiti tudi silo. Kitajska je dan pred volitvami sporočila, da je njena vojska v visoki pripravljenosti in da bo sprejela vse potrebne ukrepe, da razbije kakršenkoli separatistični poskus tajvanske neodvisnosti. Prav tako je Kitajska Washington obtožila vmešavanja v volitve, s pojasnilom, da lahko vmešavanje resno škodi odnosom med ZDA in

¹²³ STA. Premier Netanjahu: Palestina po vojni brez "subjektov, ki podpirajo terorizem". *NI*: 23. februar 2024. <https://nl1info.si/novice/svet/premier-netanjahu-palestina-po-vojni-brez-subjektov-ki-podpirajo-terorizem/> (Dostop: 01. marec 2024).

¹²⁴ Izrael določil rok za ofenzivo na Rafo. *STA*: 19. februar 2024. <https://www.sta.si/3269937/izrael-dolocil-rok-za-ofenzivo-na-rafo> (Dostop: 01. marec 2024).

¹²⁵ Videmšek, B. Izraelski vojni kabinet je odobril načrt za napad na Rafo. *Delo*: 26. februar 2024. <https://www.delo.si/novice/svet/izraelski-vojni-kabinet-je-odobril-nacrt-za-napad-na-rafo/> (Dostop: 01. marec 2024).

¹²⁶ STA. Izrael naj bi predlagal dvomesečno prekinitev ognja v zameno za talce. *24.ur.com*: 23. januar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/izrael-naj-bi-predlagal-dvomesečno-prekinitev-ognja-v-zameno-za-talce.html> (Dostop: 03. marec 2024).

¹²⁷ Ž. N., G. C., A. S. Izrael: Tisoč žrtev četrtkovega incidenta v Gazi je posledica stampeda. Palestinci to zanikajo. *RTV SLO MMC*: 3. marec 2024. <https://www.rtvlo.si/svet/bliznji-vzhod/izrael-tisoc-zrtev-cetrtkovega-incidenta-v-gazi-je-posledica-stampeda-palestinci-to-zanikajo/700252> (Dostop: 04. marec 2024).

¹²⁸ Brstovšek, A. Izrael mora ukrepati proti dejanjem genocida, vojne pa mu ni potrebno ustaviti. *Dnevnik*: 26. januar 2024. <https://www.dnevnik.si/1043042342> (Dostop: 04. marec 2024).

¹²⁹ STA. Netanjahu zavrnil možnost samostojne palestinske države po vojni. *Dnevnik*: 19. januar 2024. <https://www.dnevnik.si/1043041823> (Dostop: 04. marec 2024).

Kitajsko.¹³⁰ Tajvan je, po poročanju *24ur.com*, zaradi naraščajočih napetosti že leta 2023 razvijal samomorilske podmornice brez posadke za obrambo pred Kitajsko. Po oceni analitikov naj bi daljinsko vodena plovila odvrčala napade, med drugim tudi Pekinga.¹³¹ Prav tako *24ur.com* poroča o navedbah tajvanske vojske, da so nad Tajvanom opazili štiri kitajske balone, ki naj bi imeli poleg meritvenih tudi vohunske naloge. Podobni incidenti s kitajskimi baloni so bili v letu 2023 tudi v ZDA, ko je Washington Kitajsko obdolžil vohunjenja.¹³²

Iz pregledanih in predstavljenih prispevkov, objavljenih v medijih, je več kot očitno, da se odnosi med velesilami vztrajno zaostrejejo. Aktualni dogodki tako vse bolj spominjajo na obdobje hladne vojne, oziroma kot navajajo tudi mediji, označujejo obdobje nove hladne vojne.

¹³⁰ G. V. Kitajska sporoča Tajvanu pred volitvami, da je pripravljena "razbiti vsak načrt za neodvisnost." *RTV SLO MMC*: 12. januar 2024. <https://www.rtvlo.si/svet/azija-z-oceanijo/kitajska-sporoca-tajvanu-pred-volitvami-da-je-pripravljena-razbiti-vsak-na crt-za-neodvisnost/694638> (Dostop: 04. marec 2024).

¹³¹ D. Č. Tajvan razvija samomorilske podmornice za obrambo pred Kitajsko. *24.ur.com*: 24. april 2023. <https://www.24ur.com/novice/tujina/tajvan-razvija-samomorilske-podmornice-za-obrambo-pred-kitajsko.html> (Dostop: 04. marec 2024).

¹³² STA. Tajvan odkril sumljive kitajske balone. *24.ur.com*: 03. januar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/tajvan-odkril-sumljive-kitajske-balone.html> (Dostop: 04. marec 2024).

7. RAZPRAVA

Prvo hipotezo, da napetosti med ZDA in Rusijo trajajo že več kot stoletje, lahko potrdim. Kot sem že iz literature navedel, so se napeti odnosi začeli ob koncu 19. stoletja, v obdobju, ko so nastale velesile Rusija, Japonska in ZDA. Odnosi med ZDA in Rusijo so se začeli krhati v času prve svetovne vojne, ko so oblast prevzeli komunisti. Seveda takrat ne moremo še govoriti o hladni vojni, saj se je ta razvila z zaostrovanjem med dvema velikima vojaškima zavezništvoma, NATOM in Varšavskim paktom. V medvojnem obdobju pa so sledila manjša in večja nasprotovanja, pa tudi nekaj sodelovanja, četudi v sili razmer. Vrh napetosti je predstavljalo obdobje hladne vojne. Na koncu tega dolgotrajnega obdobja, polnega konfliktov, je Sovjetska zveza razpadla. ZDA so se skušale z novo nastalo Rusijo zblížiti, a načrt je hitro propadel, saj so bili geopolitični interesi držav preveč različni za sodelovanje. Po letu 2014 so odnosi spet padli na najnižjo raven in tudi danes živimo v obdobju velikih napetosti in celo v strahu pred morebitnim jedrskim spopadom. Po poročanju medijev, pa tudi po mojem mnenju, teh napetosti ne bo prav kmalu konec.

Tudi drugo hipotezo, da živimo v obdobju nove hladne vojne, lahko potrdim. Slednje je vidno iz aktualnih konfliktov, ki sem jih predstavil: vojna v Ukrajini, vojna v Gazi in zaostreni odnosi med Kitajsko, Tajvanom ter ZDA. Vojna v Ukrajini predstavlja višek napetosti med Rusijo in Zahodom. Gre za geopolitične interese Rusije, ki hoče nazaj pridobiti svoj vpliv nad vzhodno Evropo, pa tudi interese Zahoda, ki se hoče širiti proti Rusiji. S pomočjo analize podatkov in grafov je razvidno, da bi lahko vojna v Ukrajini, v primeru, da bi trajala daljše časovno obdobje, ZDA stala približno toliko kot vojna v Vietnamu, ki velja za najdaljši spopad v prejšnjem stoletju. Vojna v Gazi je ločeno bojišče, saj vsaj zaenkrat ni uradnih informacij, ki bi nakazovale, da se v ozadju te vojne skrivajo interesi velesil, čeprav ZDA, kot je razvidno iz grafa, vlaga v izraelsko vojsko in je ta vložek v preteklem letu še povečala. Gaza predstavlja konflikt med Izraelom in arabskimi državami, ki praktično brez premora poteka od konca druge svetovne vojne. V hladni vojni so se, kot sem navedel, spopadli velikokrat, do bistvenih sprememb pa nikoli ni prišlo. Trenutna vojna, ki divja od oktobra 2023 in je zahtevala življenja več deset tisoč ljudi, nakazuje, da se še vedno rešuje bližnjevzhodna kriza, katere glavna toča spora je palestinsko vprašanje. Slednje nakazuje na odločnost izraelske politike, da palestinska država ne bo obstajala, češ da je nevarnost za Izrael. Prav tako ima korenine v obdobju hladne vojne konflikt med Tajvanom in Kitajsko. Slednja je bila že v času hladne vojne zaveznica Sovjetske zveze, Tajvan pa je zaveznico dobil v ZDA. Ta zavezništva so se ohranila do danes. Torej lahko hipotezo, da živimo v obdobju nove hladne vojne, potrdimo tudi z dejstvom, da

velesile ohranjajo in iščejo nova zavezništva. Poleg tega velesile, pa tudi druge države kot na primer Tajvan, zaradi naraščajočih napetosti, vse več vlagajo v vojsko in oboroževanje, kot sem predstavil v grafih. Torej bi lahko trdili, da gre za novo tekmo oboroževanja, iskanja zavezništev in oblikovanja novih vojaških blokov. Izraz nova hladna vojna se vse pogosteje pojavlja tudi v medijih, sploh ko je govora o raznih konfliktih in grožnjah med velesilami.

Tudi tretjo hipotezo, da ZDA, Rusija in Kitajska povečujejo vlaganje v vojsko, lahko vsaj delno potrdim. Kot je razvidno iz grafov, ZDA vse od hladne vojne naprej vztrajno povečuje svoje izdatke v vojsko, medtem ko ruski vložek pada. Kitajska, ki je med hladno vojno v vojsko vlagala razmeroma malo denarja, pa svoje izdatke v zadnjih letih povečuje in po vložkih močno prehiteva Rusijo. Po mojem mnenju je Kitajska že na drugem mestu med velesilami, toda nam se zdi, da je bližnja Rusija še vedno močnejša, ker je na pragu Evrope. Američani pa si prav tako ne želijo konca teh konfliktov, saj potrebujejo nasprotnika, s katerim merijo vojaške mišice. To merjenje mišic pa je seveda pozitivno za ameriško gospodarstvo, ki temelji na orožarski industriji. Prav znatno vlaganje v vojsko je še en pokazatelj, da so ZDA gonilna sila nove hladne vojne.

Četrto hipotezo, da ZDA in Rusija povečujeta zalogo jedrskega orožja, lahko, na podlagi dostopnih uradnih podatkov, ovržem. Kot je razvidno iz grafov, se od podpisa sporazumov o zmanjševanju števila jedrskega orožja, število jedrskih konic v obeh državah zmanjšuje. Sicer tudi v zadnjih, bolj napetih letih, številka pada, toda število jedrskega orožja se zmanjšuje počasneje kot prej. Tudi v najnovejših poročilih ameriške vlade je zapisano, da naj bi se ZDA držale nove pogodbe START (*New START Treaty*), ki je stopila v veljavo 5. februarja 2011, za Rusijo pa teh podatkov nimamo.¹³³ Poznavalci pa tem trditvam nasprotujejo, saj menijo, da se državi teh dogovorov ne držita več. Verjetno se dejansko število jedrskih konic povečuje, ampak je to le predvidevanje. Trenutni uradni podatki kažejo, da je jedrskega orožja vse manj.

Peto hipotezo, da Kitajska nadomešča Rusijo kot glavnega nasprotnika ZDA, lahko potrdim. Kitajska ima drugo največje svetovno gospodarstvo, vedno več pa vlaga tudi v vojsko in oboroževanje, kar je razvidno iz grafov. Od razpada Sovjetske zveze naprej je Kitajska v vojsko vlagala več kot Rusija, v času hladne vojne pa je bil proces ravno obraten. Po mnenju poznavalcev, je Kitajska že dolgo glavna nasprotnica ZDA, toda Evropejci tega ne opazimo.

¹³³ 2023 Report to Congress on Implementation of the New START Treaty. U.S. Department of State: 31. januar 2024. <https://www.state.gov/2023-report-to-congress-on-implementation-of-the-new-start-treaty/> (Dostop: 06. marec 2024).

8. ZAKLJUČEK

S pomočjo raziskave sem potrdil štiri od petih postavljenih hipotez. Ovrigel sem le hipotezo, da ZDA in Rusija povečujeta zalogo jedrskega orožja, in sicer na podlagi poročila ameriške vlade, čeprav poznavalci pravijo, da se velesili ne držita več sporazumov o zmanjšanju jedrskega orožja. Z raziskovalno nalogo sem torej dokazal, da živimo v obdobju nove hladne vojne, katere napetosti segajo daleč v preteklost.

Težava, na katero sem naletel med pisanjem raziskovalne naloge, je bila predvsem vezana na iskanje podatkov o vlaganju velesil v vojsko in oboroževanje.

V prihodnje bi bilo zanimivo spremljati nadaljnjo dogajanje in ugotovitve primerjati z informacijami, ki jih imamo na razpolago danes.

9. SEZNAM LITERATURE

A. I. Izraelska vojska: Na jug Gaze danes zbežalo 50.000 ljudi. *Delo*: 08. 11. 2023. <https://www.delo.si/novice/svet/v-gazi-vsak-dan-umre-160-otrok/> (Dostop: 18. februar 2024).

A. To. V napadu na bolnišnico v Gazi je umrlo več kot 500 ljudi. Novice iz sveta v lažje razumljivem jeziku. *MMC RTV SLO*: 18. oktober 2023. <https://www.rtv slo.si/enostavno/svet/v-napadu-na-bolnisnico-v-gazi-je-umrlo-vec-kot-500-ljudi/685286> (Dostop: 17. februar 2024).

An Update: Sweden's Journey to NATO Membership. North Atlantic Treaty Organization: 17. januar 2024. <https://www.act.nato.int/article/update-sweden-journey-nato/> (Dostop: 21. januar 2024).

Arab-Israeli wars. *Britannica*: <https://www.britannica.com/event/Arab-Israeli-wars> (Dostop: 15. februar 2024).

Arthur James Balfour: 1st earl of Balfour prime minister of United Kingdom. *Britannica*: 14. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Arthur-James-Balfour-1st-earl-of-Balfour> (Dostop: 15. februar 2024).

Ash, G. T. Putin knows exactly what he wants in eastern Europe – unlike the west. *The Guardian*: 31. januar 2022. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/jan/31/putin-russia-eastern-europe-ukraine> (Dostop: 21. januar 2024).

B. V. ZDA zavrnile Putinov predlog za premirje v Ukrajini, pravijo ruski viri. Putin naj bi predlagal zamrznitev konflikta na obstoječih linijah. *RTV SLO MMC*: 14. februar 2024. <https://www.rtv slo.si/svet/vojna-v-ukrajini/zda-zavrnile-putinov-predlog-za-premirje-v-ukrajini-pravijo-ruski-viri/698247> (Dostop: 29. februar 2024).

Barnes, E. J. China Poses Biggest Threat to U.S., Intelligence Report Says. *The New York Times*: 13. april 2021. <https://www.nytimes.com/2021/04/13/us/politics/china-national-security-intelligence-report.html> (Dostop: 22. december 2023).

Brstovšek, A. Izrael mora ukrepati proti dejanjem genocida, vojne pa mu ni potrebno ustaviti. *Dnevnik*: 26. januar 2024. <https://www.dnevnik.si/1043042342> (Dostop: 04. marec 2024).

Chatterjee, P. How Sweden and Finland went from neutral to Nato. *BBC*: 11. julij 2023. <https://www.bbc.com/news/world-europe-61397478> (Dostop: 21. januar 2024).

China Military Spending/Defense Budget 1989–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics//countries/CHN/china/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

Cohen, L. Trump sends \$50 million in emergency financial assistance to Syria. *CBS News*: 12. oktober 2019. <https://www.cbsnews.com/news/turkey-syria-trump-sends-50-million-in-emergency-financial-assistance-to-syria-2019-10-12> (Dostop: 10. februar 2024).

Cold War: International politics. *Britannica*: 26. februar 2024. <https://www.britannica.com/event/Cold-War> (Dostop: 28. februar 2024).

Cold War History. *History*: 27. oktober 2009. <https://www.history.com/topics/cold-war/cold-war-history> (Dostop: 04. december 2023).

Crimea referendum: Voters »back Russia union«. *BBC*: 16. marec 2014. <https://www.bbc.com/news/world-europe-26606097> (Dostop: 19. januar 2024).

Cusack R., T., Ward, D. M. (1981). Military Spending in the United States, Soviet Union, and the People's Republic of China. *The Journal of Conflict Resolution*, vol. 25 (št. 3), str. 429–469. <https://www.jstor.org/stable/173662> (Dostop: 03. februar 2024).

D. Č. Tajvan razvija samomorilske podmornice za obrambo pred Kitajsko. *24.ur.com*: 24. april 2023. <https://www.24ur.com/novice/tujina/tajvan-razvija-samomorilske-podmornice-za-obrambo-pred-kitajsko.html> (Dostop: 04. marec 2024).

Dmitry Medvedev. The Russian Government: <http://government.ru/en/gov/persons/183/bio/> (Dostop: 04. februar 2024).

Dotson, J. *Taiwan Announces an Increased Defense Budget for 2024*. Global Taiwan Institute: 20. september 2023. <https://globaltaiwan.org/2023/09/taiwan-announces-an-increased-defense-budget-for-2024/> (Dostop: 06. februar 2024).

Duignan, B. Donald Trump: president of the United States. *Britannica*: 07. december 2023. <https://www.britannica.com/biography/Donald-Trump> (Dostop: 28. december 2023).

Duignan, B. Joe Biden: president of the United States. *Britannica*: 16. november 2023. <https://www.britannica.com/biography/Joe-Biden> (Dostop: 28. december 2023).

Dwight D. Eisenhower: The 34th President of the United States. The White House: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/dwight-d-eisenhower/>

(Dostop: 15. december 2023).

Eight Years On, War in Ukraine Brings Back Painful Memories of Crimea's Invasion. European Union External Action. Le Service Diplomatique de l'Union européenne: 18. marec 2022. https://www.eeas.europa.eu/node/112989_fr (Dostop: januar 2024).

Eisenhower Doctrine. *History*: 02. december 2009. <https://www.history.com/topics/cold-war/eisenhower-doctrine> (Dostop: 15. december 2023).

Estimated number of nuclear warheads per country in each year from 1945 to 2023. *Statista*. <https://www.statista.com/statistics/1071026/nuclear-warheads-per-country-historical-development/> (Dostop: 04. februar 2024).

Ewe, K. How China Could Play a Key Role in the Israel-Hamas War—and Why It's Not. *Time*: 18. oktober 2023. [The Israel-Hamas War Could Be Influenced by China. Here's How | TIME](https://www.time.com/time/world/article/0,9173,4188872,000.html) (Dostop: 29. december 2023).

Finland joins NATO as 31st Ally. North Atlantic Treaty Organization: 04. april 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_213448.htm (Dostop: 21. januar 2024).

G. V. Kitajska sporoča Tajvanu pred volitvami, da je pripravljena "razbiti vsak načrt za neodvisnost." *RTV SLO MMC*: 12. januar 2024. <https://www.rtvlo.si/svet/azija-z-oceanijo/kitajska-sporoca-tajvanu-pred-volitvami-da-je-pripravljena-razbiti-vsak-nacrt-za-neodvisnost/694638> (Dostop: 04. marec 2024).

Garlauskas, M., Webster, J., Verges C., E. China's support for Russia has been hindering Ukraine's counteroffensive. *New Atlanticist*: 15. november 2023. [China's support for Russia has been hindering Ukraine's counteroffensive - Atlantic Council](https://www.natlanticcouncil.org/insights/analysis/chinas-support-for-russia-has-been-hindering-ukraines-counteroffensive) (Dostop: 29. december 2023).

George W. Bush: The 43rd President of the United States. The White House: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/george-w-bush/> (Dostop: 04. februar 2024).

Glantz, M. *How Does the Israel-Hamas War Impact Russia and Ukraine?* United States Institute of Peace: 02. november 2023. <https://www.usip.org/publications/2023/11/how-does-israel-hamas-war-impact-russia-and-ukraine> (Dostop: 17. februar 2024).

Greek Civil War: Greek history. *Britannica*: 02. februar 2024. <https://www.britannica.com/event/Greek-Civil-War> (Dostop: 04. februar 2024).

Hamas: Palestinian nationalist movement. *Britannica*: 13. december 2023. <https://www.britannica.com/topic/Hamas> (Dostop: 16. februar 2024).

Harry S. Truman. *History*: 12. november 2009. <https://www.history.com/topics/us-presidents/harry-truman> (Dostop: 10. december 2023).

Hossam, M. Will the Israel-Hamas war become a regional conflict? Here are 4 countries that could be pivotal. *The Conversation*: 29. oktober 2023. <https://theconversation.com/will-the-israel-hamas-war-become-a-regional-conflict-here-are-4-countries-that-could-be-pivotal-216448> (Dostop: 16. februar 2024).

How much is Russia spending on its invasion of Ukraine? *The economist*: 30. maj 2023. <https://www.economist.com/graphic-detail/2023/05/30/how-much-is-russia-spending-on-its-invasion-of-ukraine> (Dostop: 21. januar 2024).

Iran, China, Russia and north Korea Providing Weapons to Hamas Amid Gaza War: Report. *Times now World*: 16. januar 2024. <https://www.timesnownews.com/world/iran-china-russia-and-north-korea-providing-weapons-to-hamas-amid-gaza-war-report-article-106885944> (Dostop: 18. februar 2024).

Izrael določil rok za ofenzivo na Rafo. *STA*: 19. februar 2024. <https://www.sta.si/3269937/izrael-dolocil-rok-za-ofenzivo-na-rafo> (Dostop: 01. marec 2024).

J. R. 20 let od nezakonite invazije ZDA v Iraku. *MMC RTV SLO*: 20. marec 2023. <https://www.rtvsl.si/svet/bliznji-vzhod/20-let-od-nezakonite-invazije-zda-v-iraku/661826> (Dostop: 04. februar 2024).

John, St. R. Gamal Abdel Nasser: President of Egypt. *Britannica*: 27. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Gamal-Abdel-Nasser> (Dostop: 27. februar 2024).

K. S. Putin v nagovoru državljanom: "ZDA si želijo potegniti Rusijo v oboroževalno tekmo" Putin trdi, da Rusija napreduje v vojni v Ukrajini. *RTV SLO MMC*: 29. februar 2024. <https://www.rtvsl.si/svet/evropa/putin-v-nagovoru-drzavljanom-zda-si-zelijo-potegniti-rusijo-v-oborozevalno-tekmo/699929> (Dostop: 01. marec 2024).

Katz, N. M. The Israel-Hamas war is a distraction from Ukraine, but Russia isn't necessarily benefiting. *Atlantic Council*: 27. oktober 2023.

<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/israel-hamas-russia-distraction-putin/>

(Dostop: 21. januar 2024).

Kos, K. Afganistan: nikoli končana vojna. *24 ur.com*: 04. september 2021.

<https://www.24ur.com/novice/tujina/afganistan-nikoli-koncana-vojna.html> (Dostop: 04.

februar 2024).

Kozhanov, N. Russian Relations With the Middle East after Putin's Invasion of Ukraine. *ISPI*:

11. september 2023. [https://www.ispionline.it/en/publication/russian-relations-with-the-](https://www.ispionline.it/en/publication/russian-relations-with-the-middle-east-after-putins-invasion-of-ukraine-143131)

[middle-east-after-putins-invasion-of-ukraine-143131](https://www.ispionline.it/en/publication/russian-relations-with-the-middle-east-after-putins-invasion-of-ukraine-143131) (Dostop: 10. februar 2024).

Lee, J. *The New START Treaty. Signed*. The White House: 02. februar 2011.

<https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2011/02/02/new-start-treaty-signed> (Dostop: 04.

februar 2024).

Lobosco, K. Why Biden is keeping Trump's China tariffs in place. *CNN*: 26. januar 2022.

<https://edition.cnn.com/2022/01/26/politics/china-tariffs-biden-policy/index.html> (Dostop: 29.

december 2023).

Longley, R. What Was the Eisenhower Doctrine? Definition and Analysis. *ThoughtCo*: 17. maj

2022. <https://www.thoughtco.com/eisenhower-doctrine-definition-analysis-4589315> (Dostop:

09. februar 2024).

Luhby, T. US aid to Israel and Ukraine: Here's what's in the \$105 billion national security package Biden requested. *CNN Politics*: 28. november 2023.

<https://edition.cnn.com/2023/10/20/politics/us-israel-ukraine-aid-package/index.html> (Dostop:

05. februar 2024).

Madadi, H. (1970). United States involvement in Middle East politics. *Pakistan Horizon*, vol.

23, (št. 3), str. 293–303. [https://www.jstor.org/stable/41393034?read-](https://www.jstor.org/stable/41393034?read-now=1&seq=5#page_scan_tab_contents)

[now=1&seq=5#page_scan_tab_contents](https://www.jstor.org/stable/41393034?read-now=1&seq=5#page_scan_tab_contents) (Dostop: 09. februar 2024).

Marks, G. S. (2014). *War Finance (Russian Empire)*. International Encyclopedia of the First

World War: https://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/war_finance_russian_empire

(Dostop: 08. december 2023).

McEvoy, O. Annual United States military expenditure during the Vietnam War from 1964 to

1975 (in billions of current U.S. dollars). *Statista*: 02. februar 2024.

<https://www.statista.com/statistics/1333806/us-military-expenditure-vietnam-war/> (Dostop: 05. februar 2024).

Milestones 1945–1952: The Chinese Revolution of 1949. Office of the Historian. [Milestones: 1945–1952 - Office of the Historian \(state.gov\)](#) (Dostop: 22. december 2023).

Milestones: 1945–1952: The Truman Doctrine, 1947. Office of the Historian: <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine> (Dostop: 15. december 2023).

Milestones: 1969–1976: Strategic Arms Limitations Talks/Treaty (SALT) I and II. Office of the Historian: <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/salt> (Dostop: 03. februar 2024).

Nečak, D., Repe B. (2003). *Oris sodobne obče in slovenske zgodovine. Učbenik za študente 4. letnika.* Ljubljana: Filozofska fakulteta, oddelek za zgodovino.

Page, V. Primary Drivers of the Chinese Economy. *Investopedia*: 26. december 20223. [Primary Drivers of the Chinese Economy \(investopedia.com\)](#) (Dostop: 28. december 2023).

Person, R., McFaul, M. (2022). What Putin Fears Most. *Journal of Democracy*: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/what-putin-fears-most/> (Dostop: 20. januar 2024).

President Barack Obama. National Archives: <https://www.obamalibrary.gov/obamas/president-barack-obama> (Dostop: 04. februar 2024).

Proxy War. Oxford Reference: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199670840.001.0001/acref-9780199670840-e-1742> (Dostop: 03. februar 2024).

Ragutska, L. Wall Street Journal: Hamas received millions of dollars through Moscow-based crypto exchange. *OBOZ.UA*: 14. oktober 2023. <https://eng.obozrevatel.com/section-world/news-wall-street-journal-hamas-received-millions-of-dollars-through-moscow-based-crypto-exchange-14-10-2023.html> (Dostop: 18. februar 2024).

Red Scare. *History*: 01. junij 2010. <https://www.history.com/topics/cold-war/red-scare> (Dostop: 05. december 2023).

History: A brief history: The Nation Calls, 1908-1923. *FBI*: <https://www.fbi.gov/history/brief-history> (Dostop: 05. december 2023).

Rakic, D. (2024). *Multilateral financial assistance to Ukraine – January 2024*. European Parliament. str. 1–35, str. 4. [Multilateral financial assistance to Ukraine January 2024 \(europa.eu\)](https://europea.eu) (Dostop: 21. januar 2024).

Razpotnik, J. M., Snoj, D. (2015). *Raziskujem preteklost. Učbenik za zgodovino v 9. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett.

Rumer, E., Sokolsky, R. (2019). *Post Cold War U.S.-Russian Relations – What Went Wrong? Can the Vicious Circle Be Broken?* Carnegie Endowment for International Peace. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep21005.6.pdf> (Dostop: 04. februar 2024).

Rush, D. Here are the reasons for Trump's economic war with China. *The Guardian*: 23. avgust 2019. [Here are the reasons for Trump's economic war with China | Donald Trump | The Guardian](https://www.theguardian.com/us-news/2019/aug/23/trump-economic-war-china) (Dostop: 28. december 2023).

Russia Military Spending/Defense Budget 1992–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/RUS/russia/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new. *SIPRI* analysis. *SIPRI*: 13. december 2023. [Russia's new budget law signals determination to see the war in Ukraine through, according to new SIPRI analysis | SIPRI](https://www.sipri.org/press-releases/2023/12/13/russia-s-new-budget-law-signals-determination-to-see-the-war-in-ukraine-through-according-to-new-sipri-analysis) (Dostop: 05. februar 2024).

Russian revolution-Causes, events, effects. Russian Civil War – The White Army. *BBC*: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zdq46v4/revision/5> (Dostop: 08. december 2023).

Sadam Hussein: president of Iraq. *Britannica*: 13. februar 2024. <https://www.britannica.com/biography/Saddam-Hussein> (Dostop: 15. februar 2024).

Shanahan, R. It's always about the oil in the Middle East. *The interpreter*: 6. avgust 2020. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/it-s-always-about-oil-middle-east#:~:text=Despite%20US%20President%20Donald%20Trump%E2%80%99s%20claim%20that%20the,determinant%20for%20the%20sheer%20volume%20it%20produces%20domestically>. (Dostop: 09. februar 2024).

Slabe, D. Pozabljene obljube nekoč jedrski Ukrajini. *Delo*: 10. december 2014. <https://old.delo.si/svet/evropa/pozabljene-obljube-nekoc-jedrski-ukrajini.html> (Dostop: 19. januar 2024).

Soussi, A. Israel's new \$15bn war budget: What's it for and what gets cut? Aljazeera: 16. januar 2024. <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/16/israels-new-15bn-war-budget-whats-it-for-and-what-gets-cut> (Dostop: 05. februar 2024).

Soviet and Chinese Aid to North Vietnam. CIA. <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80B01495R000500050038-4.pdf> (Dostop: 05. februar 2024).

STA. Izrael naj bi predlagal dvomesečno prekinitvev ognja v zameno za talce. *24.ur.com*: 23. januar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/izrael-naj-bi-predlagal-dvomesečno-prekinitvev-ognja-v-zameno-za-talce.html> (Dostop: 03. marec 2024).

STA. Netanjahu zavrnil možnost samostojne palestinske države po vojni. *Dnevnik*: 19. januar 2024. <https://www.dnevnik.si/1043041823> (Dostop: 04. marec 2024).

STA. Premier Netanjahu: Palestina po vojni brez "subjektov, ki podpirajo terorizem". *NI*: 23. februar 2024. <https://n1info.si/novice/svet/premier-netanjahu-palestina-po-vojni-brez-subjektov-ki-podpirajo-terorizem/> (Dostop: 1. marec 2024).

STA. Tajvan odkril sumljive kitajske balone. *24.ur.com*: 03. januar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/tajvan-odkril-sumljive-kitajske-balone.html> (Dostop: 04. marec 2024).

The crisis in Crimea and eastern Ukraine. Russian invasion and annexation of Crimea. *Britannica*: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/The-Poroshenko-administration> (Dostop: 19. januar 2024).

The Effect of the Vietnam War on the Economies of the Communist Countries. Directorate of Intelligence: julij 1968. https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000309820.pdf (Dostop: 05. februar 2024).

U.S. Military Spending/Defense Budget 1960–2024. *MacroTrends*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics//countries/USA/united-states/military-spending-defense-budget> (Dostop: 03. februar 2024).

U.S. Security Cooperation with Ukraine. U.S. Department of State: 27. december 2023. <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/> (Dostop: 20. januar 2024).

U. Z. Igra izčrpavanja, druga hladna vojna in Putinovo blefiranje. *24ur.com*: 25. februar 2024. <https://www.24ur.com/novice/tujina/ukrajina/ukrajina-analiza.html> (Dostop: 29. februar 2024).

Ukrainian MPs vote to oust President Yanukovich. *BBC*: 22. februar 2014. <https://www.bbc.com/news/world-europe-26304842> (Dostop: 19. januar 2024).

US Inflation Calculator. <https://www.usinflationcalculator.com/> (Dostop: februar 2024).

Videmšek, B. Izraelski vojni kabinet je odobril načrt za napad na Rafo. *Delo*: 26. februar 2024. <https://www.delo.si/novice/svet/izraelski-vojni-kabinet-je-odobril-nacrt-za-napad-na-rafo/> (Dostop: 01. marec 2024).

Walker, N. (2023). *Conflict in Ukraine: A timeline (2014 – eve of 2022 invasion)*. UK Parliament: House of Commons Library. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9476/> (Dostop: 19. januar 2024).

War of Attrition: Egyptian-Israeli history. *Britannica*: 03. januar 2024. <https://www.britannica.com/event/War-of-Attrition-1969-1970> (Dostop: 16. februar 2024).

Watson, K. Where the Republican presidential candidates stand on Israel and Ukraine funding. *CBS News*: 08. december 2023. <https://www.cbsnews.com/news/israel-ukraine-funding-trump-desantis-haley-christie-ramaswamy/> (Dostop: 01. marec 2024).

What's behind China-Taiwan tensions? *BBC*: 08. januar 2024. [What's behind China-Taiwan tensions? - BBC News](https://www.bbc.com/news/world-asia-61884444) (Dostop: 14. januar 2024).

William J. Clinton: 1993–2001. The White House Historical Association: <https://www.whitehousehistory.org/bios/william-clinton> (Dostop: 04. februar 2024).

World War II Allies: U.S. Lend-Lease to the Soviet Union, 1941-1945. U. S. Embassy & Consulates in Russia: (<https://ru.usembassy.gov/world-war-ii-allies-u-s-lend-lease-to-the-soviet-union-1941-1945/>) (Dostop: 10. december 2023).

Why did the US and allies invade Iraq, 20 years ago? *BBC*: 20. marec 2023. <https://www.bbc.com/news/world-64980565> (Dostop: 10. februar 2024).

Why Ukraine matters to Russia so much. *TRT WORLD*: 2022. <https://www.trtworld.com/magazine/why-ukraine-matters-to-russia-so-much-52281> (Dostop: 20. januar 2024).

Zurcher, A. How Trump presidency could change Ukraine war. *BBC*: 12. maj 2023. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65573756> (Dostop: 01. marec 2024).

Ž. N., G. C., A. S. Izrael: Tisoč žrtev četrtkovega incidenta v Gazi je posledica stampeda. Palestinci to zanikajo. *RTV SLO MMC*: 3. marec 2024. <https://www.rtv slo.si/svet/bliznji-vzhod/izrael-tisoc-zrtev-cetrtkovega-incidenta-v-gazi-je-posledica-stampeda-palestinci-to-zanikajo/700252> (Dostop: 04. marec 2024).

Žužek, A. Kako je prišla nova hladna vojna. *SiolNET. S.NOVICE*: 22. februar 2023. <https://siol.net/novice/svet/kako-je-prisla-nova-hladna-vojna-599972> (Dostop: 21. januar 2024).

5 Key Cold War Events. Norwich University: <https://online.norwich.edu/5-key-cold-war-events> (Dostop: 03. februar 2024).

2023 Report to Congress on Implementation of the New START Treaty. U.S. Department of State: 31. januar 2024. <https://www.state.gov/2023-report-to-congress-on-implementation-of-the-new-start-treaty/> (Dostop: 06. marec 2024)